

2004 gegužės 31
Nr. 10

Lietuvos
 Katalikų
 Bažnyčios
 informacijos
 centro
 leidinys

BAŽNYČIOS ŽINIOS

Šiame numeryje:

Lietuvos Vyskupų Konferencija

Lietuvos Vyskupų Konferencijos kreipimasis dėl rinkimų	2
Lietuvos Vyskupų Konferencijos kreipimasis dėl pasėlių deklaravimo	3

Bažnyčios dokumentai

Dievo kulto ir sakramentų tvarkos kongregacija Instrukcija REDEMPTIONIS SACRAMENTUM <i>apie kai kuriuos Švenčiausiosios Eucharistijos atžvilgiu paisytinus ir vengtinus dalykus</i>	4
--	---

Bažnyčia Lietuvoje

Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis	15
„Bažnyčios kronikos“ fondo apdovanojimai žurnalistams	16
Aptarti jaunimo lytinio ugdymo klausimai	17
Kauno arkivyskupijos kunigų susirinkimas	18
Vilkaviškio vyskupijos kunigų simpoziumas Marijampolėje	18
Lietuvoje lankėsi tėvas Samuelis Rouvillois	19
„Kartu dėl Europos“	21
Tarptautinė kariūnų konferencija	22

Homilijos

MEILĖ IR VILTIS Švenčiausioji Trejybė	25
KITOKS PASOTINIMAS Kristaus Kūnas ir Kraujas (Devintinės)	26

Bažnyčia pasaulyje

Popiežius ragina UNESCO plėtoti autentišką kultūrą	27
Popiežius pabrėžia misijų darbo reikšmę	27
Skelbti Evangeliją islamą išpažįstantiems imigrantams	27
Europa rizikuoja save sugriauti	28

Lietuvos Vyskupų Konferencijos kreipimasis dėl rinkimų

2004 05 20

Brangūs tikintieji, visi geros valios Lietuvos piliečiai,

Vėl artėja sudėtingo pasirinkimo metas, rinkimų diena, kuri pareikalaus išvalgumo ir apdairumo, o svarbiausia – savo pilietinių pareigų suvokimo. Jaučiame būtinybę priminti, kad abejingumas rinkimams bylotų apie krikščioniško sąmoningumo stoką. Atsakingai balsuodami rūpinamės bendruoju gėriu ir bendruomenės gyvenimu, o toks rūpestis yra viena pamatinių žmogaus priedermių, praktinis meilės artimui paliudijimas. Būtų labai neteisinga manyti, kad Lietuvos narystė NATO ir Europos Sąjungoje jau užtikrino ramybę bei gerovę, todėl nebėra reikalo domėtis politika ir rinkimais. Džiaugiamės, kad mūsų tėvynei ir kiekvienam žmogui atsivėrė naujos galimybės. Tačiau, kaip jos bus išnaudotos, priklauso nuo visų piliečių, ypač nuo jūsų apsisprendimo suteikti įgaliojimus vieniems ar kitiems politiniams lyderiams.

Prieš kiekvienus rinkimus atkreipiame dėmesį, kad Katalikų Bažnyčia neremia nė vienos konkrečios partijos, koalicijos ar kandidato. Ganytojai tik išdėsto bendrus principus, į kuriuos dera atsižvelgti piliečiui krikščioniui. Deja, nemažėja visuomenės veikėjų ir jų įvaizdžio formuotojų, kurie bando pasinaudoti Bažnyčios, jos vadovų, dvasininkų autoritetu. Todėl turime tiesiai pasakyti, kad politikų vizitai į klebonijas ir kurijas, fotografijos su vyskupais ar net Šventuoju Tėvu jokia būdu nėra Bažnyčios paramos liudijimas. Dvasininkai priima ir išklauso kiekvieną besikreipiantį. Esame dėmesingi kandidatų programoms ir norime iš arčiau juos pažinti, tačiau tai nereiškia pritarimo ar įsitraukimo į agitaciją. Mėginimai manipuluoti Bažnyčia ir pamaldumo demonstravimas prieš rinkimus turėtų skatinti ypatingą rinkėjų atsargumą.

Tą pačią dieną balsuosite tiek dėl Lietuvos Prezidento, tiek dėl mūsų šalies atstovų Europos Parlamente. Jau per ankstesnius sudvejintus rinkimus daugelis piliečių atsižvelgė, kad vienoms pareigoms labiau tinka vienokie, kitoms – kitokie žmonės. Raginame ir šį sykį paisyti pareigų bei kompetencijos skirtumo ir kiekvienu atveju apsispręsti savo ruožtu nebūtinai tos pačios politinės grupės naudai.

Tarp šimtų Europos Parlamento narių įtakos gali įgyti ir mums deramai atstovauti tik patyrę politikai – Seime dirbę, stebėtojų pareigas Europos institucijose ėję, tarptautiniu mastu gerai žinomi, Lietuvos laisvinimosi byloje išgarsėję asmenys. Europos Parlamento sprendimus lemia didžiosios frakcijos, vienijančios nacionalinių partijų atstovus. Todėl mūsų žmonėms geriausiai pasitarnautų nariai tų partijų, kurios turi nusistovėjusius ir glaudžius ryšius su Europoje išsisknijusiais politiniais susivienijimais.

Visoje Europos Sąjungoje (ES) aštriai diskutuojama dėl šeimos vertybių, gyvybės apsaugos, asmens orumo, mūsų civilizacijos krikščioniškųjų šaknų. Svarstomas religinių bendruomenių vaidmuo suvienyto žemyno gyvenime. Krikščionių pareiga pasirenkant sąrašus išsigilinti, kokių pozicijų svarstant ES Konstitucinės sutarties projektą ir kitus dokumentus laikėsi tos Europos Parlamento frakcijos, prie kurių ketina prisidėti Lietuvos kandidatai.

Europos Parlamentas turi veikti tarnaudamas viso žemyno žmonėms, orientuotis į bendrąjį gėrį ir derinti skirtingų šalių bei socialinių sluoksnių interesus. Tai užtikrintų mūsų bendrą klestėjimą. Todėl abejotina pozicija kandidatų, kurie žada tik kovą su kitomis šalimis, kalba apie „naudos išpešimą“ ir stokoja pozityvių sumanymų. Išsilavinimas ir bendroji asmens kultūra – svarbios savybės žmonėms, iš kurių spręstos apie mūsų šalies veidą. Taigi susimąstykime, ar remtinios partijos ir koalicijos, kurių kandidatų sąrašo pradžioje – nekultūringais išpuoliais, viešosios tvarkos pažeidimais, užgauliomis kalbomis pasižymėję asmenys. Verti dėmesio įvairiose ES šalyse nuskambėję raginimai nerinkti į Europos Parlamentą tu, kurie praeityje yra buvę kitos, sovietinės sąjungos ir jos represinės sistemos darbuotojai.

Renkant Lietuvos Prezidentą būtina apmąstyti skaudžius praėjusio laikotarpio padarinius, pragaištingą miestų ir miestelių bei kaimų žmonių, inteligentijos ir kitų visuomenės sluoksnių supriešinimą. Dera padaryti visa, kad panaši situacija niekuomet nebepasikartotų. Šaliai reikia Prezidento, kuris sustabdytų procesus, kai kurių politikų jau vadinamus nekruvinu pilietiniu karu. Reikia vienijančio, o ne skiriančio, nuosaikaus ir santūraus, o ne kiršinančio valstybės vadovo. Profesionalumas, politinė išmintis ir tarptautinė patirtis – tai svarbiausi bruožai, kurie svarbūs Prezidentui būsimomis, tikėkimės, ramaus ir kūrybiško darbo drauge su visa Europa, aplinkybė-

mis. Rinkimai nėra tinkama proga eksperimentuoti. Atsitiktinis pasirinkimas tarsi per loteriją – „o gal pabandykim“ – pernelyg brangiai kainuotų visai Lietuvai.

Prieš pusantrų metų sakėme ir dabar esame dar tvirčiau įsitikinę, kad „moralinis autoritetas, asmeninis sąžiningumas ir padarumas – tai dorybės, kurių dėka Prezidentas gali vienyti tautą bendram gėriui, būti aukščiau partijų, atsispirti politinių ir ekonominių grupių spaudimui. Sunku tikėtis prezidentinio orumo, teisingumo ir principingumo iš tų, kurie yra melavę, kaitalioję savo pažiūras ir bendražygius, susaistyti išipareigojimų verslo partneriams“ (2002 m. priešrinkiminis Lietuvos vyskupų laiškas).

Bendroje maldoje prašykime Dievo, kad suteiktų rinkėjams įžvalgumo, o politikams – ryžto rūpintis visos valstybės reikalais. Melskime Švenčiausiąją Mergele, Taikos ir Vilties Karalienę, kad Jos motiniškoje globoje mūsų brangioji Lietuva pasirodytų esanti atsakingų piliečių šalis.

Lietuvos vyskupai

Lietuvos Vyskupų Konferencijos kreipimasis dėl pasėlių deklaravimo

2004 05 20

Mieli ūkininkai, darbštieji Lietuvos žemdirbiai,

Pastarąjį mėnesį tenka nuolat girdėti, kad daugelis kaimo žmonių dar nėra deklaravę pasėlių plotų, nors terminas, birželio 1-oji, nenumaldomai artėja. Nedeklaravę pasėlių negalės gauti Europos Sąjungos tiesioginių išmokų, taigi patirs materialinių nuostolių, praras galimybę plėtoti savo ūkį. Išgyvendami nerimą dėl žemdirbių ateities, kaimo socialinių rūpesčių, jaučiame pareigą jus paraginti – nedelskite kreiptis į seniūnijas, kuriose įregistruota jums priklausanti žemės ūkio ir kaimo valda, ir užpildykite paraišką tiesioginėms išmokoms gauti.

Patyrėme, kad kai kurie žemdirbiai vengia deklaruoti pasėlius ne vien dėl laiko ar supratimo stokos, aplaidumo, o išgąsdinti gandų. Kalbama esą vėliau, ateityje, gal teksią už deklaruotus pasėlius mokėti didelius mokesčius. Tokias melagingas žinias skleidžia blogai informuoti žmonės ar net piktavaliai asmenys. Atkreipiame dėmesį – atsakingi valstybės asmenys patikino, kad pasėlių deklaracijos reikalingos tik tam, kad jūs gautumėte tiesiogines išmokas iš Europos Sąjungos, pasinaudotumėte valstybių bendrijos parama iki paskutinio cento. Bet kokie gandai apie papildomus mokesčius ar kitus apsunkinimus neturi jokio pagrindo.

Gera suprantame, kad esate įtraukti nesibaigiančių ūkio darbų, kad dažnam iš jūsų nėra lengva užpildyti valdiškus popierius. Tačiau turite teisę tikėtis, kad visokeriopos seniūnijų pagalbos dėka greitai ir be kliūčių atliksite šį reikalą. Todėl kreipiamės į valstybės ir savivaldybių pareigūnus, specialistus, idant jie parodytų kuo daugiau geros valios, rūpestingumo, atidumo biurokratinių formalumų dar neįpratusiems tvarkyti žemdirbiams. Dievas teatlygins tiems kaimo inteligentams, visuomenės veikėjams, valstybininkams, kurie prisideda prie šios problemos sprendimo, gelbsti žemdirbiams pirmoje sunkioje kelio į europietišką gyvenimą atkarpoje.

Lietuvos vyskupai

Dievo kulto ir sakramentų tvarkos kongregacija

Instrukcija

Redemptiois sacramentum

apie kai kuriuos Švenčiausiosios Eucharistijos atžvilgiu paisytinus ir vengtinus dalykus

Pratarmė

[1] Atpirkimo sakramentą (1) Švenčiausiojoje Eucharistijoje Motina Bažnyčia pripažįsta tvirtu tikėjimu, džiugiai priima, švenčia ir šlovindama garbina, skelbdama Jėzaus Kristaus mirtį ir išpažindama jo prisikėlimą, kol jis ateis (2), kad kaip nenugalėtas Viešpats ir Valdovas, amžinasis Kunigas ir visatos Karalius perduotų tiesos ir gyvenimo karalystę neapsakomai visagalio Tėvo Galybei (3).

[2] Bažnyčios mokymas apie Švenčiausiąją Eucharistiją, kurioje glūdi visas dvasinis Bažnyčios gėris, būtent pats Kristus, mūsų Velykų Avinėlis (4), kuri yra viso krikščioniškojo gyvenimo versmė ir viršūnė (5) ir kurios priežastinė įtaka jautėsi jau pačiose Bažnyčios ištakose (6), su budriu rūpestingumu ir dideliu autoritetingumu amžių raidoje išdėstytas susirinkimų ir popiežių raštuose. Neseniai popiežius Jonas Paulius II enciklikoje *Ecclesia de Eucharistia*, atsižvelgdamas į mūsų laikų bažnytinę situaciją, šia tema vėl pateikė labai reikšmingų elementų (7).

Trokšdamas, kad pirmiausia švęsdama šventąją liturgiją Bažnyčia prideramai saugotų tokį didį slėpinį, popiežius įpareigojo Dievo kulto ir sakramentų tvarkos kongregaciją (8), bendradarbiaujant su Tikėjimo mokymo kongregacija, parengti šią instrukciją, kurioje būtų aptarti kai kurie dalykai, susiję su Eucharistijos sakramento tvarka. Todėl tai, kas šioje instrukcijoje dėstoma, skaitytina kaip minėtosios enciklikos *Ecclesia de Eucharistia* tęsą.

Tačiau šioje instrukcijoje neketinama pateikti su Švenčiausiąją Eucharistiją susijusių nuostatų sąvado, bet norima, siekiant paskatinti labiau vertinti liturginius nuostatus (9), iškelti aikštėn kai kuriuos jau paskelbtus ar nustatytus ir iki šiandien galiojančius elementus ir įtvirtinti tam tikrus nuostatus, kurie paaiškintų ir papildytų ankstesnius, taip pat parodyti vyskupams, kunigams, diakonams ir visiems tikintiems pasauliečiams, kaip kiekvienas pagal savo pareigas turėtų visa tai įgyvendinti.

[3] Nuostatai, pateikiami šioje instrukcijoje, laikytini galiojančiais Romos apeigų liturgijai ir, atitinkamai pakeisti, kitų teisiskai pripažįstamų lotyniškosios Bažnyčios apeigų liturgijai.

[4] „Susirinkimo liturginė reforma neabejotinai daug prisidėjo prie sąmoningesnio, aktyvesnio ir vaisingesnio tikinčiųjų dalyvavimo šventojoje altoriaus Aukoje“ (10). Tačiau „netrūksta ir šešėlių“ (11). Nevalia nuryti, jog pasitaiko piktnaudžiavimų, net labai didelių, prieštaraujančių liturgijos ir sakramentų prigimčiai, Bažnyčios tradicijai bei vadovybei ir mūsų laikais vienokioje ar kitokioje bažnytinėje aplinkoje darančių žalą liturginiam šventimui. Kai kur piktnaudžiavimai liturgijos srityje tapo savotišku įpročiu; akivaizdu, jog tai neleistina ir turi liautis.

[5] Bažnyčios vadovybės paskelbtų nuostatų laikymasis reikalauja minties ir žodžių, išorinio veikimo ir širdies nusiteikimo atitikties. Vien išoriškas nuostatų laikymasis akivaizdžiai prieštarauja šventosios liturgijos, kurioje Viešpats Kristus nori surinkti savo Bažnyčią, kad ji su juo būtų „vienas kūnas ir viena dvasia“ (12), esmei. Todėl išorinį veiksma turi apšviesti tikėjimas ir Dievo meilė, kurie suvienija mus su Kristumi bei tarpusavyje ir žadina meilę vargšams bei likimo valiai paliktiesiems. Negana to, liturginiai žodžiai ir apeigos yra ištikima, amžių tėkmėje subrendusi Kristaus nusistatymo išraiška ir moko mus būti tokio nusistatymo kaip jis (13); prie šių žodžių priderindami savo protą, keliamo širdis į Viešpatį. Viskuo, kas šioje instrukcijoje sakoma, norima prisidėti prie to, kad mūsų nusistatymas sutaptų su Kristaus nusistatymu, išreikštu liturgijos žodžiais bei apeigomis.

[6] Juk piktnaudžiavimai temdo „teisingą tikėjimą ir katalikų mokymą apie šį įstabų sakramentą“ (14). Tai taip pat trukdo tikintiesiems „tam tikru būdu“ „išgyventi dviejų mokinių iš Emauso potyrį: Tada jų akys atsivėrė, ir jie pažino Jėzų“ (15). Kadangi Dievo galybė ir dievytė (16), ir jo gerumo spindesys pirmiausia atsiskleidžia Eucharistijos sakramente, visiems tikintiesiems derėtų turėti ir lavinti tą išpažintinos Dievo galybės jausmą, kurį jie gavo per išganingą viengimio Sūnaus kančią (17).

[7] Piktnaudžiavimai neretai šaknijasi klaidingame laisvės supratime. Tačiau Dievas mums Kristuje dovanojo ne tą iliuzinę laisvę daryti tai, ką norime, bet laisvę daryti tai, kas kilnu ir teisu (18). Tai taikytina ne tik tiesioginiams Dievo įsakymams, bet ir Bažnyčios paskelbtiems įstatymams, atitinkamai atsižvelgiant į kiekvieno nuostato prigimtį. Todėl visi turi paklusti teisėtos bažnytinės vadovybės potvarkiams.

[8] Su dideliu liūdesiu taip pat konstatuotina, kad „randasi ekumeninių iniciatyvų, kurios, nors ir turi taurių motyvų, skatina eucharistines praktikas, prieštaraujančias drausmei, kuria Bažnyčia reiškia savo tikėjimą“. Tačiau „Eucharistija yra per brangi dovana, kad būtų galima toleruoti dviprasmybes ir sumenkinimus“. Todėl derėtų kai ką pataisyti ir tiksliau apibrėžti, idant ir šioje srityje Eucharistija „toliau spindėtų visu savo slėpinio spindesiu“ (19).

[9] Piktnaudžiavimai dažnai remiasi neišmanymu, kadangi daugiausia atmetami dalykai, kurių gilesnė prasmė nesuvokiama, o senumas nepripažįstamas. Juk „įvairių maldų ir liturginių giesmių“ radosi Šventojo Rašto „įkvėpimu ir paakinimu“, ir juo „remiasi veiksnių ir ženklų reikšmė“ (20). O dėl regimųjų ženklų, kuriuos naudoja liturgija „neregimiesiems dieviškiems dalykams išreikšti“, tai juos „jai parinko Kristus arba Bažnyčia“ (21). Galiausiai šventųjų šventimų struktūros ir formos – kiekvieno Rytų ar Vakarų tradicijos rito atveju – dera su visuotinės Bažnyčios praktikomis, kurios visuotinai paveldėtos iš apaštališkosios ir nepertraukiamos tradicijos (22) ir kurias Bažnyčia turi ištikimai ir rūpestingai perduoti būsimoms kartoms. Visa tai išmintingai sergėjama ir ginama liturginiais nuostatais.

[10] Pati Bažnyčia neturi galios dalykams, nustatytiems paties Kristaus ir sudarantiems nekintamą liturgijos dalį (23). Nutraukus ryšį, jungiantį sakramentus su pačiu Kristumi, kuris juos įsteigė, ir įvykiais, kuriais buvo įsteigta Bažnyčia (24), naudoti tikintiesiems nebūtų, veikiau priešingai, tai jiems labai pakenktų. Juk šventoji liturgija kuo artimiausiai susijusi su mokymo principais (25), todėl nepatvirtintų tekstų vartojimas ir apeigų taikymas susilpnina ar apskritai suardo būtiną *lex orandi* ir *lex credendi* sąsają (26).

[11] Eucharistijos slėpinys yra „per daug didis, kad kas nors galėtų sau leisti elgtis su juo kaip panorėjęs, negerbdamas nei jo sakrališkumo, nei visuotinumą“ (27). Tas, kas, vadovaudamasis savo polinkiais, elgiasi priešingai, net jei būtų kunigas, griaua esminę Romos apeigų vienybę, kurią būtina ryžtingai stengtis išlaikyti (28), ir atlieka veiksmus, kurie niekaip neatitinka mūsų laikų tautos jaučiamo Dievo alčio ir troškulio, nei pasitarnauja autentiškai pastoracijai ar tinkamam liturgijos atnaujinimui, bet kuriais iš tikinčiųjų veikiau atimamas jų turtas ir paveldas. Juk savavališki veiksmai neskatina autentiško atsinaujinimo (29), bet pažeidžia Kristų tikinčiųjų teisę į liturginį veiksmą, išreiškiantį Bažnyčios gyvenimą pagal jos tradiciją ir tvarką. Pagaliau iškraipymo ir netvarkos pasitaiko net švenčiant Eucharistiją, kuri savo iškilumu bei prigimtimi orientuota žymėti ir įstabiai įgyvendinti bendrystę su dieviškuoju gyvenimu ir Dievo tautos vienybę (30). Iš to randasi netikrumas mokymo klausimais, abejonių ir pasipiktinimo Dievo tautoje ir beveik neišvengiamai smarki priešprieša; visa tai mūsų laikais, kai krikščioniškasis gyvenimas dažnai labai sunkus dėl „sekuliarizacijos“ vėjų, labai trikdo ir liūdina daug Kristų tikinčiųjų (31).

[12] Priešingai, visi Kristų tikintieji turi teisę į tikrą liturgiją ir ypač į šventųjų Mišių šventimą, kokio norėjo ir kokį nustatė Bažnyčia, vadinasi, į tokį, koks nurodomas liturginėse knygos ir kitokių įstatymų bei nuostatų. Katalikiškoji tauta taip pat turi teisę į tai, kad

šventųjų Mišių auka būtų švenčiama išlaikant jos integralumą, pagal visą Bažnyčios magisteriumo mokymą. Pagaliau katalikų bendruomenė turi teisę, kad švenčiausioji Eucharistija jai būtų atliekama taip, kad tikrai išryškėtų kaip vienybės sakramentas, visiškai atsisakant visų trūkumų ir gestų, galinčių pagimdyti Bažnyčioje susiskaldymų ir pasidalijimų (32).

[13] Visi šioje instrukcijoje pateikti nuostatai, taip pat visi išpėjimai įvairiai susiję su Bažnyčios užduotimi nepaliaujamai rūpintis, kad toks didus slėpinys būtų švenčiamas teisingai ir tinkamai. Apie įvairius laipsnius, kuriais pavieniai nuostatai sujungti su visos bažnytinės teisės aukščiausiojo įstatymu, būtent rūpintis sielų išganymu, kalbama paskutiniame šios instrukcijos skyriuje (33).

I skyrius

ŠVENTOSIOS LITURGIJOS TVARKYMAS

[14] „Šventosios liturgijos tvarkymas priklauso tik Bažnyčios vadovybei, kuri yra Apaštalų Sostas ir pagal teisės nuostatus vyskupas“ (34).

[15] Romos popiežius, „Kristaus pavaduotojas ir visuotinės Bažnyčios žemėje ganytojas, <...> savo tarnybos dėka Bažnyčioje turi aukščiausią, pilnutinę, tiesioginę ir visuotinę paprastąją galią, kuria visada gali laisvai naudotis“ (35), taip pat bendraudamas su ganytojais ir kaimenėmis.

[16] Pareiga tvarkyti visos Bažnyčios šventąją liturgiją, leisti liturgines knygas ir teikti pripažinimą jų vertimams į tautų gimtąsias kalbas, taip pat prižiūrėti, kad liturginių nuostatų, pirmiausia tų, kurie susiję su garbingiausiosios Mišių aukos šventimu, būtų visur sąžiningai laikomasi, tenka Apaštalų Sostui (36).

[17] Dievo kulto ir sakramentų tvarkos kongregacija „užsiima tuo, kas, nepažeidžiant Tikėjimo mokymo kongregacijos kompetencijos, Apaštalų Sostui tenka šventosios liturgijos, pirmiausia sakramentų, tvarkymo bei skatinimo srityje. Ji skatina bei prižiūri sakramentų tvarką, ypatingą dėmesį skirdama jų galiojimui ir leistam šventimui“. Galiausiai ji „dėmesingai rūpinasi, kad liturginių nuostatų būtų tiksliai laikomasi, kad piktnaudžiavimams būtų užbėgta už akių, o ten, kur jų būtų atrasta, jie būtų pašalinti“ (37). Vadovaujantis visos Bažnyčios tradicija, daugiausia dėmesio skiriama šventųjų Mišių šventimui ir kultui, teikiamam švenčiausiajai Eucharistijai ir ne Mišių metu.

[18] Kristų tikintieji turi teisę, kad bažnytinė vadovybė pilnutinai ir veiksmingai tvarkytų šventąją liturgiją, idant liturgija niekada nebūtų „kieno nors asmeninė nuosavybė, nei celebranto, nei bendruomenės, kurioje švenčiami šventieji slėpiniai“ (38).

1. Dieceziniis vyskupas, vyriausiasis savo kaimenės kunigas

[19] Dieceziniis vyskupas, pagrindinis Dievo slėpinių dalytojas jam pavestose dalinėje Bažnyčioje, yra viso liturginio gyvenimo tvarkytojas, skatintojas ir saugotojas (39). Juk „šventimų sakramento pilnatvės paženklinatas vyskupas yra 'aukščiausiosios kunigystės malonės dalytojas' (40), ypač Eucharistijoje, kurią atnašauja pats ar paveda atnašauti kitiems (41), ir kuria nuolatos gyvena ir auga Bažnyčia" (42).

[20] Juk Bažnyčia ypatingai atsiskleidžia tada, kai švenčiamos Mišios, pirmiausia katedros bažnyčioje, visapusiškai ir aktyviai dalyvaujant visai Dievo tautai, „jungiamai vienos maldos ir vieno altoriaus, kur jai vadovauja vyskupas", supamas savo kunigų, diakonų ir patarnautojų (43). Be to, „kiekvienam teisėtam Eucharistijos atnašavimui vadovauja vyskupas, kuriam pavesta pareiga krikščionių tikėjimo kultu garbinti dieviškąją Didenybę ir tvarkyti tą kultą pagal Viešpaties įsakymus ir Bažnyčios įstatymus, konkrečiu sprendimu pritaikant juos savo vyskupijai" (44).

[21] Tad „dieceziniam vyskupui tenka pareiga jam pavestose Bažnyčioje, neperžengiant savo kompetencijos ribų, leisti visus saistančius liturginius nuostatus" (45). Tačiau vyskupui visada privalu rūpintis, kad liturginių nuostatų knygų numatyta laisvė protingai pritaikyti šventimą bažnyčios pastatui, tikinčiųjų susirinkimui arba pastoracinėms aplinkybėms nebūtų panaikinta, idant visos šventosios apeigos būtų tikrai pritaikytos žmonių supratimui (46).

[22] Vyskupas valdo jam pavestą dalinę Bažnyčią (47), ir jo užduotis yra tvarkyti, vadovauti, skatinti ir karštais taip pat papeikti (48); tai šventoji tarnyba, kurią jis gavo vyskupo šventimais (49) savo kaimenės statydinimui tiesoje ir šventume (50). Jis turi parodyti autentišką liturginių apeigų ir tekstų prasmę, diegti kunigams, diakonams bei Kristų tikintiems pasauliečiams šventosios liturgijos dvasią (51), idant jie visi būtų vedami veiklaus ir vaisingo Eucharistijos šventimo linkme (52), ir sykiu rūpintis, kad visas Bažnyčios kūnas vyskupijoje, šalyje ir visame pasaulyje augtų sutarimu ir meilės vienybe (53).

[23] „Tikintieji turi taip laikytis vyskupo, kaip Bažnyčia – Jėzaus Kristaus ir Jėzus Kristus – savo Tėvo, idant visa būtų vieninga darbu ir gausėtų Dievo garbei" (54). Visais liturgijos klausimais vyskupui, nepažeidžiant teisėtai pripažintų teisių, pavaldūs visi, įskaitant pašventosio gyvenimo institutų ir apaštališkojo gyvenimo draugijų narius (55). Tad vyskupui tenka teisė ir pareiga liturgijos srityje prižiūrėti bei kontroliuoti jo teritorijoje esančias bažnyčias ir oratorijas, taip pat tas, kurios yra įsteigtos minėtųjų institucijų narių, jei jos nuolatos lankomos Kristų tikinčiųjų (56).

[24] Savo ruožtu krikščioniškoji tauta turi teisę į tai, kad dieceziniis vyskupas neleistų piktnaudžiavimui išigauti į bažnytinę tvarką, pirmiausia omenyje turint žodžio tarnybą, sakramentų ir sakramentalijų šventimą, Dievo ir šventųjų kultą (57).

[25] Komisijoms, taryboms ar komitetams, vyskupo įsteigtiems „liturgijai, taip pat sakralinei muzikai ir sakraliniam menui vyskupijoje skatinti", privalu veikti vadovaujantis vyskupo intencijomis bei nuostatais ir remtis jo autoritetu bei pritarimu, idant tinkamai atliktų savo užduotis (58) ir prisidėtų prie vyskupo veiksmingo vadovavimo vyskupijai. Vyskupai turėtų – tai jau seniai būtina – peržiūrėti visas šias struktūras bei kitokias įstaigas ir visas pradėtas iniciatyvas ir iširti, ar jų darbas iki šiol buvo vaisingas (59), ir rūpestingai pasverti, kaip pataisyti ar pagerinti jų sudėtį ir darbą (60), kad jos įgytų naujos jėgos. Niekada nevalia užmiršti, jog ekspertai rinktini iš tų, kurių tvirtumas, laikantis katalikų tikėjimo, ir teologijos bei kultūros išmanymas nekelia abejonių.

2. Vyskupų konferencija

[26] Tas pats galioja už šią sritį atsakingoms komisijoms, kurias Susirinkimo pageidavimu (61) įsteigė vyskupų konferencijos ir sudaro vyskupai, aiškiai atskirtini nuo jiems padedančių ekspertų. Jei vyskupų konferencijos narių neužtenka liturgijos komisijai tinkamai išrinkti ar įsteigti, paskirtina ekspertų taryba ar grupė, kuri, visada vadovaujama vyskupo, kiek galėdama imtųsi tos užduoties, tačiau nebūtų vadinama „liturgijos komisija".

[27] 1970 m. Šventasis Sostas paskelbė, jog visi eksperimentai šventųjų Mišių atžvilgiu nutrauktini (62), ir tai iš naujo priminė 1988 m. (63). Todėl pavieniai vyskupai ir vyskupų konferencijos neturi galios leisti eksperimentuoti liturgijos tekstų ir kitų dalykų, nurodytų liturginėse knygose, atžvilgiu. Norint imtis tokių eksperimentų ateityje, būtinas Dievo kulto ir sakramentų tvarkos kongregacijos leidimas, teikiamas raštu ir prašytinas vyskupų konferencijos. Tačiau toks leidimas teikiamas tik esant svarbiai priežasčiai. Dėl įkultūrinimo iniciatyvų liturgijos srityje, tai išleistų ypatingų nuostatų reikia laikytis griežtai ir visų (64).

[28] Visi su liturgija susiję nuostatai, kuriuos savo teritorijai vadovaudamasi teise nustatė vyskupų konferencija, pateiktini Dievo kulto ir sakramentų tvarkos kongregacijai, be jos pripažinimo jie nėra saistomosios galios (65).

3. Kunigai

[29] Kunigai, vyskupiškojo luomo dori, rūpestingi ir būtini bendradarbiai (66), pašaukti tarnauti Dievo tautai, kartu su savo vyskupu sudaro vieną kunigiją (67),

kad ir skirtą įvairioms pareigoms. „Pasitikinčia ir kilnia siela susijungę su vyskupu, jie tarsi perkelia jį patį į visas tikinčiųjų bendruomenes, perima dalį jo pareigų bei rūpesčių ir kasdien atsidėję jas vykdo. <...> Būdami tos pačios kunigystės ir pasiuntinybės dalininkai, kunigai težvelgia į vyskupą kaip į savo tėvą ir pagarbiai jam tepaklūsta“ (68). Be to, „visada siekdami Dievo vaikų gerovės, tesistengia jie prisidėti prie visos vyskupijos ir net visos Bažnyčios pastoracinio darbo“ (69).

[30] Didžiulė yra atsakomybė, „per Eucharistijos šventimą tenkanti kunigams, turintiems tam vadovauti *in persona Christi*, laiduojant bendrystės liudijimą bei tarnystę ne tik tiesiogiai šventime dalyvaujantys bendruomenei, bet ir visuotinei Bažnyčiai, kuri visada yra Eucharistijos dalininkė. Apgailestautina, kad dėl klaidingai suprantamo kūrybiškumo bei pritaikymo, ypač pirmaisiais posusirinkiminės liturginės reformos metais, netrūko daugeliui skausmo sukėlusiu piktnaudžiavimų“ (70).

[31] Laikydami to, ką iškilmingai pažadėjo per šventimų apeigas ir kasmet atnaujina per Krizmos Mišias, kunigai privalo „Kristaus slėpinius, ypač per Eucharistijos auką ir Susitaikinimo sakramentą, maldingai ir ištikimai švęsti pagal Bažnyčios tradiciją Dievo garbei ir krikščioniškosios tautos išganymui“ (71). Iš savo tarnybos jie neturi eliminuoti jos giliosios reikšmės, savavališkai iškreipdami liturgijos šventimą pataisymais, sutrumpinimais ar pridėjimais (72). Šventasis Ambraziejus yra pasakęs: „Bažnyčia sužeidžiama ne kaip tokia, <...> bet mumyse. Saugokimės, kad mūsų suklydimas nepadarytų žaizdos Bažnyčiai“ (73). Tad tenebūna Bažnyčia sužeidžiama kunigų, taip iškilmingai atidavusių save šiai tarnybai. Tegu kunigai, vadovaujami vyskupo, sąžiningai rūpinasi, kad tokių iškraipymų nedarytų ir kiti.

[32] „Klebonas tesirūpina, kad švenčiausioji Eucharistija būtų parapinės tikinčiųjų bendruomenės centras; tesistengia, kad Kristų tikintieji gyventų maldingu sakramentų šventimu, pirmiausia, kad dažnai priimtų Švenčiausiosios Eucharistijos ir Atgailos sakramentus; lygiai taip tesiekia, kad jie būtų akinami melsis ir šeimoje ir veikliai bei sąžiningai dalyvautų šventoje liturgijoje, kuriai, įgaliotas diecezinio vyskupo, savo parapijoje turi vadovauti klebonas, kartu privaldamas rūpintis, kad nebūtų piktnaudžiavimo“ (74). Nors ir dera, kad įvairūs Kristų tikintieji padėtų klebonui geriau pasirengti švęsti liturgiją, pirmiausia šventąsias Mišias, jam jokiū būdu nevalia perleisti jiems nieko, kas yra jo paties pareiga.

[33] Galiausiai kunigams privalu „gerai išstudijuoti liturgijos mokslą bei deramai ją atlikti, kad jiems pavestose krikščionių bendruomenės per liturginę tarnybą vis tobuliau garbintų Dievą – Tėvą, Sūnų ir Šventąją Dvasią“ (75). Pirmiausia jie turi būti persiėmę nuo-

stabos ir susižavėjimo, kuriuos tikinčiųjų širdyje žadina Velykų slėpinio šventimas Eucharistijoje (76).

4. Diakonai

[34] Diakonai, „kuriems rankos uždedamos ne kunigauti, bet tarnauti“ (77), turi būti vyrai, turintys gerą vardą (78), ir, Dievo padedami, elgtis taip, kad būtų pažįstami kaip tikri Jėzaus mokiniai (79), Jėzaus, „kuris atėjo ne kad jam tarnautų, bet pats tarnauti“ (80) ir buvo tarp mokinių „kaip tas, kuris patarnauja“ (81). Sustiprinti Šventosios Dvasios, suteiktos rankų uždėjimu, jie tarnauja Dievo tautai, bendraudami su vyskupu ir jo kunigais (82). Todėl jie turi žvelgti į vyskupą kaip į tėvą ir padėti jam bei jo kunigams „žodžio, altoriaus ir meilės tarnyboje“ (83).

[35] Jie be perstojo tesaugo, pasak apaštalo, tikėjimo slėpinį tyroje sąžinėje (84) ir žodžiu bei darbu teskelbia šį tikėjimą pagal Evangeliją ir Bažnyčios tradiciją (85), visa širdimi, ištikimai ir nuolankiai tarnaudami šventajai liturgijai kaip Bažnyčios gyvenimo versmei ir viršūnei, „kad visi, tikėjimu ir krikštu tapę Dievo vaikais, rinktųsi draugėn, Bažnyčioje garbintų Dievą, dalyvautų aukoje ir valgytų Viešpaties vakarienę“ (86). Tad teprišdėda visi diakonai savo dalimi, kad šventoji liturgija būtų švenčiama pagal saistomai patvirtintų liturginių knygų nuostatus.

II skyrius

KRISTŲ TIKINČIŲ PASAULIEČIŲ DALYVAVIMAS ŠVENČIANT EUCHARISTIJA

1. Veiklus ir sąžoningas dalyvavimas

[36] Mišių šventimas, kaip Kristaus ir Bažnyčios veiksmas, yra viso krikščioniškojo gyvenimo centras tiek visuotinei ir dalinei Bažnyčiai, tiek pavieniams tikintiesiems (87), kuriuos tai paliečia „įvairiopa – pagal jų užimamą vietą, pareigas ir veiklų dalyvavimą“ (88). Taip krikščioniškoji tauta, „išrinktoji giminė, karališkoji kunigystė, šventoji tauta, išigytoji liaudis“ (89), išreiškia „savo darnią ir hierarchinę tvarką“ (90). „Bendroji tikinčiųjų kunigystė ir tarnaujamoji, arba hierarchinė, kunigystė skiriasi ne tiek laipsniu, kiek esme, tačiau yra viena kitai skirtos ir tiek viena, tiek kita savitu būdu dalyvauja vienoje Kristaus kunigystėje“ (91).

[37] Visi Kristų tikintieji, krikštu išlaisvinti iš savo nuodėmių ir įrikuoti į Bažnyčią, sakramentine žyme paskiriami krikščioniškosios religijos kultui (92), idant savo karališkosios kunigystės galia (93), išsvermingai melsdamiesi ir garbindami Dievą (94), aukotų save kaip gyvą, šventą, Dievui patinkančią ir visais savo darbais patvirtintą auką (95) ir visoje žemėje liudytų Kristų, pasirengę atsakyti kiekvienam klausiančiam apie juose esančią amžinojo gyvenimo viltį (96). Todėl ti-

kinčių pasauliečių dalyvavimas švenčiant Eucharistią ir kitas Bažnyčios apeigas neturėtų būti prilygintas tikrai buvimui, ir dargi pasyviai, bet laikytinas tikru tikėjimu ir krikšto kilnumo įgyvendinimu.

[38] Nuolatinis Bažnyčios mokymas apie Eucharistijos ne tik kaip valgymo, bet ir – pirmiausia – kaip aukos esmę pagrįstai laikytinas vienu svarbiausių raktų į visapusišką visų tikinčiųjų dalyvavimą tokiame didžiame sakramente (97). „Kartais dienos šviesą išvysta labai siauras eucharistinio Slėpinio supratimas. Atėmus iš jos [Eucharistijos] aukos vertę, ji švenčiama taip, tarsi tebutų broliška puota“ (98).

[39] Kad būtų skatinamas ir išreiškiamas aktyvus dalyvavimas, neseniai pertvarkant liturgines knygas Susirinkimo dvasia, daug dėmesio skirta žmonių aklamacijoms, atliepams, psalmių giedojimui, priegiesmiams, giesmėms, taip pat veiksams arba gestams ir kūno laikysenai, rūpintasi, kad atitinkamu metu būtų laikomasi šventos tylos, rubrikose numatant ir tikintiesiems skirtas dalis (99). Be to, daug erdvės palikta sveikam kūrybiškumui, vadovaujantis principu, jog kiekvienas šventimas pagal liturginių nuostatų nustatytas galimybes turėtų būti pritaikytas dalyvių poreikiams, suvokimui, dvasiniam pasirengimui ir prigimtiniams savybėms. Atrinkant giesmes, melodijas, maldas ir Šventojo Rašto skaitinius, sakant homiliją, rengiant tikinčiųjų visuotinę maldą, pateikiant skelbimus ir puošiant bažnyčią pagal įvairius laikotarpius, yra daug galimybių pajavairinti kiekvieną šventimą, kad aiškiau aiškėn iškiltų liturginės tradicijos turtai, ir per tai rūpestingai, paisant pastoracinių poreikių, suteikti šventimui ypatingą gaidą, kuri skatintų dalyvauti vidujai. Tačiau būtina priminti, kad liturginių veiksmų paveikumą lemia ne nuolatinis apeigų kaitaliojimas, bet gilesnis įsimąstymas į Dievo žodį ir švenčiamą slėpinį (100).

[40] Nors liturgijos šventimas neabejotinai reikalauja aktyvaus visų Kristų tikinčiųjų dalyvavimo, iš to neišplaukia, kad visi, be gestų ir kūno laikysenos, būtinai dar ką nors turi daryti, tarsi kiekvienas privalėtų atlikti kokią nors ypatingą liturginę užduotį. Per katechetinį rengimą būtina uoliai stengtis pataisyti tokias paviršutiniškas nuomones bei praktikas, kai kur paplitusias pastaraisiais metais, ir vis iš naujo žadinti Kristų tikinčiųjų autentišką stebėjimąsi tokiu didžiu slėpiniu, koks yra Eucharistija, kurią švęsdama Bažnyčia be paliovos pereina „iš senos tikrovės į naują“ (101). Juk Bažnyčia, švęsdama Eucharistią, kaip ir visame krikščioniškame gyvenime, besisemiančiame iš jos jėgos bei į ją besitiesiančiame, kaip šventasis apaštalas Tomas parpuola šlovindama nukryžiuotą, numirusį, palaidotą bei prisikėlusį Viešpatį, „pasirodantį dieviškojo spindesio pilnatvėje“, ir „nepaliaujamai šaukia: ‘Mano Viešpats ir mano Dievas!’“ (102).

[41] Norint žadinti, skatinti ir maitinti šį vidinio dalyvavimo liturgijoje jausmą, labai naudingas uolus ir pilnatviškas Valandų liturgijos šventimas, sakramentalijų naudojimas ir krikščioniško liaudiškojo pamaldumo praktikos. Tokios praktikos, „kurios, nors griežtai ir nepriklauso šventajai liturgijai, vis dėlto yra ypač reikšmingos ir kilnios“, traktuotinos kaip tam tikru būdu susijusios su liturgijos tvarka, ypač tada, kai yra giriamos ir patvirtintos Magisteriumo (103), kaip yra Rožinio maldos atveju (104). Kadangi šio pamaldumo praktikos skatina krikščionių tautą tiek švęsti sakramentus, pirmiausia Eucharistią, tiek „apmąstyti mūsų Atpirkimo slėpinius bei sekti spindinčiais dangiškųjų šventųjų pavyzdžiais“, „jos ne be išganingo poveikio daro mus liturginio kulto dalyviais“ (105).

[42] Reikia pripažinti, jog Bažnyčia susirenka ne žmogiškos valios dėka, bet Dievo sušaukiama Šventojoje Dvasioje ir į šį nepelnytą pašaukimą atsiliepia tikėjimu (žodis *ekklesia* artimai susijęs su *klesis*, reiškiančiu pašaukimą) (106). Eucharistijos auka taip pat nelaikytina kunigo kartu su dalyvaujančia tauta „koncelebracija“ tiesiogine prasme (107). Priešingai, kunigų švenčiama Eucharistija yra „dovana, iš esmės pranokstanti bendruomenės galią <...>. <...> Kad bendruomenė, besirenkanti švęsti Eucharistią, tikrai būtų eucharistinė bendruomenė, jai būtinai turi vadovauti iššventintas kunigas. Kita vertus, bendruomenė neturi galios pati viena pasiskirti iššventinto kunigo“ (108). Būtina bendros valios pastangomis vengti šioje srityje bet kurio dviprasmiškumo ir spręsti pastarųjų metų sunkumus. Dėl šios priežasties tokie posakiai kaip „celebruojanti bendruomenė“ ar „celebruojantis susirinkimas“ – arba kitomis kalbomis: „celebrating community“, „asamblea celebrante“, „assemblée célébrante“, „asamblea celebrante“ – ir panašūs terminai vartotini atsargiai.

2. Kristų tikinčių pasauliečių pareigos švenčiant šventąsias Mišias

[43] Teisinga ir girtina, kad, švenčiant šventąją liturgiją, kai kurie tikintys pasauliečiai bendruomenės ir visos Bažnyčios labui pagal tradiciją atlieka tam tikras pareigas (109). Dera, kad keli tikintieji tarpusavyje pasiskirstę atliktų įvairias pareigas arba tos pačios pareigos įvairias dalis (110).

[44] Šalia akolito ir lektoriaus tarnybų, į kurias skiriama apeigomis (111), pagrindinės iš minėtųjų pareigų yra laikinai patikimos akolito (112) ir lektoriaus (113) pareigos, prie kurių pridedamos kitos Romos mišiole aprašytos užduotys (114), taip pat ostijų parengimo, liturginių užtiesalų plovimo ir panašios pareigos. Visi, „tiek iššventintieji tarnautojai, tiek Kristų tikintys pasauliečiai, atlikdami savo užduotį ar pareigas, tedaro tik tai ir visa tai, kas jiems pridera“ (115), ir, švęsdami liturgiją ir jai rengdamiesi, tesirūpina, kad Bažnyčios liturgija būtų atliekama tinkamai ir gražiai.

[45] Būtina vengti pavojaus užtemdyti dvasininko ir pasauliečio veiklos papildomumo santykį pasauliečių pareigas pajungiant tam tikrai „klerikalizacijai“, kai, kaip sakoma, šventieji tarnautojai nederamai perima tai, kas priklauso Kristų tikinčių pasauliečių gyvenimui bei veiklai (116).

[46] Kristų tikintis pasaulietis, kuris pašaukiamas patarnauti per liturgijos šventimą, turi būti tinkamai parngtas ir išsiskirti krikščionišku gyvenimu, tikėjimu, dorove bei ištikimybe Bažnyčios magisteriumui. Derėtų, kad toks asmuo būtų gavęs liturginį auklėjimą atsižvelgiant į jo amžių, sąlygas, gyvenimo būdą ir religinio apsišvietimo lygį (117). Nepasirinktinai nė vienas, kurio paskyrimas sukeltų tikinčiųjų nusistebėjimą (118).

[47] Visiškai sveikintinos pastangos išlaikyti gražų protį, kad prie altoriaus, atstodami akolitą, patarnautų vaikai ar paaugliai, paprastai vadinami ministrantais; jiems reikia jų supratimo gebą atitinkančios katechezės apie jų funkcijas (119). Neužmirština, kad iš tokių vaikų amžių tėkmėje radosi daug šventųjų tarnautojų (120). Norint veiksmingesnės ministrantų pastoracijos, steigimini bei skatintini jų sambūriai, kuriuose taip pat dalyvautų bei jiems padėtų jų tėvai. Kompetencija steigti tarpautinius tokio pobūdžio sambūrius, taip pat peržiūrėti bei tvirtinti jų įstatus tenka Dievo kulto ir sakramentų tvarkos kongregacijai (121). Diecezinio vyskupo sprendimu ir laikantis nustatytų nuostatų ši altoriaus tarnyba gali būti atverta mergaitėms ar moterims (122).

III skyrius

TEISINGAS ŠVENTŲJŲ MIŠIŲ ŠVENTIMAS

1. Švenčiausiosios Eucharistijos materija

[48] Duona, vartojama per švenčiausiosios eucharistinės Aukos šventimą, turi būti nerauginta, vien iš kviečių ir neseniai pagaminta, kad nebūtų jokio sugedimo pavojaus (123). Taigi duona iš kitokios medžiagos, net jei tai būtų grūdai, arba duona, kurioje nuo kviečių besiskiriančios medžiagos įmaišyta tiek daug, kad ji, visuotiniu vertinimu, nebegali būti vadinama kvietine duona, nėra galiojanti Eucharistijos aukos ir sakramento atlikimo medžiaga (124). Rimtai piktnaudžiuojama, kai į Eucharistijai ruošiamą duoną pridedama kitokių medžiagų, kaip antai vaisių, cukraus ar medaus. Akivaizdu, jog ostijos ruoštinios asmenų, kurie ne tik išsiskiria sąžiningumu, bet ir išmano, kaip tai daryti, ir turi tinkamus įrankius (125).

[49] Norint išryškinti ženkliškumą, bent kelias eucharistinės duonos dalis, atsiradusias laužant, derėtų išdalyti tikintiesiems per Komuniją. „Tačiau mažųjų ostijų jokiū būdu neatsisakytina, jei to reikalauja šventosios Komunijos einančiųjų skaičius ar kitokie pastoraciniai sumetimai“ (126), negana to, mažosios ostijos,

kurių nebereikia daugiau laužyti, paprastai daugiau sia ir vartotinos.

[50] Vynas, vartojamas per švenčiausiosios eucharistinės Aukos šventimą, turi būti natūralus, iš vynuogių, grynas ir nesugedęs, nesumaišytas su kitomis medžiagomis (127). Švenčiant Mišias, į jį įmaišytina šiek tiek vandens. Būtina uoliai rūpintis, kad Eucharistijai skirtas vynas būtų išlaikomas nepriekaištingos būklės ir nevirstų actu (128). Griežtai draudžiama vartoti vyną, kurio autentiškumu ir kilme abejojama, nes Bažnyčia reikalauja tikrumo dėl sakramentų galiojimo būtinųjų sąlygų. Jokia dingstimi neleidžiama teikti pirmenybės bet kuriems kitokiems gėrimams, kurie nėra galiojanti medžiaga.

2. Eucharistijos malda

[51] Naudotinos tiktai Eucharistijos maldos, pateiktos Romos mišiole arba teisėtai patvirtintos Apaštalu Sosto, laikantis Apaštalu Sosto nustatyto būdo ir ribų. „Netoleruotina, kad kai kurie kunigai savinčiusi teisę sudarinėti Eucharistijos maldas“ (129), keisti Bažnyčios patvirtintus tekstus ar naudoti kitas privačių asmenų sukurtas maldas (130).

[52] Eucharistijos maldos tarimas, savo prigimtimi savotiška viso šventimo viršūnė, tenka kunigui jo šventimų galia. Todėl piktnaudžiuojama, kai Eucharistijos maldos kai kurios dalys recituojamos diakono, patarnaujančio pasauliečio, vieno ar visų tikinčiųjų. Visa Eucharistijos malda recituotina vien kunigo (131).

[53] Celebruojančiam kunigui kalbant Eucharistijos maldą, „negalima kalbėti kitų maldų ir giedoti, tylėti turi ir vargonai bei kiti muzikos instrumentai“ [132]; išimtį sudaro tinkamai patvirtintos tautos aklamacijos, apie kurias kalbama toliau.

[54] Tačiau tauta visada dalyvauja veikliai ir niekada nelieka pasyvi: ji turi vienytis su kunigu „tikėjimu ir tyła, taip pat Eucharistijos maldoje nustatytais tarpais: tai – atsakymai per prefacijos dialogą, *Sanctus*, aklamacija po perkeitimo ir *Amen* aklamacija po baigiamosios doksologijos, taip pat kitos vyskupų konferencijos patvirtintos ir Šventojo Sosto pripažintos aklamacijos“ (133).

[55]. Kai kur išgalėjo piktnaudžiavimas, kad kunigas per šventųjų Mišių šventimą perlaužia ostiją perkeitimo metu. Tai prieštarauja Bažnyčios tradicijai, yra atmestina ir skubiausiai taisytina.

[56] Siekiant išlaikyti seniausią tradiciją ir išreikšti bažnytinę bendrystę, nevalia Eucharistijos maldoje nepaminėti popiežiaus ir diecezinio vyskupo vardo. Juk „eucharistinio susirinkimo bažnytinė bendrystė – tai bendrystė su savo vyskupu ir Romos popiežiumi“ (134).

3. Kitos Mišių dalys

[57] Kristų tikinčiųjų susirinkimas turi teisę į tai, kad per šventimą, pirmiausia sekmadieninį, skambėtų tinkama bei autentiška sakralinė muzika, visada būtų altorius, reikmenys ir sakraliniai užtiesalai, kurie, paisant nuostatų, turėtų spindėti taurumu, gražumu ir svarumu.

[58] Lygiai taip visi Kristų tikintieji turi teisę į Eucharistijos šventimo visų dalių rūpestingą rengimą, kad šventimo metu būtų tinkamai ir veiksmingai skelbiamas bei aiškinamas Dievo žodis ir dėmesingai, paisant nuostatų, naudojamosi galia atrinkti liturginius tekstus bei apeigas, taip pat kad jų tikėjimas būtų deramai apsaugomas bei maitinamas per liturgijos šventimą giedamų žodžių.

[59] Turi liautis netikusi praktika, kai kunigai, diakonai ar Kristų tikintieji vienur ir kitur savo nuožiūra keičia ar varijuoja jiems skaityti patikėtus šventosios liturgijos tekstus. Juk taip elgdamiesi, jie daro liturgijos šventimą nestabilų ir neretai iškreipia autentišką liturgijos prasmę.

[60] Mišių šventime Žodžio liturgija ir Aukos liturgija artimai susijusios ir sudaro vieną kulto aktą. Todėl neleistina jas vieną nuo kitos atskirti arba švęsti skirtingu laiku ir skirtingose vietose (135). Taip pat neleidžiama ir atskiras Mišių dalis atlikti skirtingu laiku tą pačią dieną.

[61] Atrenkant Šventojo Rašto skaitinius, skaitytinus per Mišių šventimą, paisytina nuostatų, pateiktų liturginėse knygos (136), „idant tikintiesiems būtų dosniau paruoštas Dievo žodžio stalas“ ir „plačiau atidarytos Biblijos lobynų durys“ (137).

[62] Neleidžiama nustatyti Šventojo Rašto skaitinių savo nuožiūra atsisakyti, pakeisti kitais ar net „skaitinius ir atsakomąją psalmę, kuriuose yra Dievo žodis“, išmainyti į „kitokius nebiblinius tekstus“ (138).

[63] Evangelijos skaitinys, „kuris yra Žodžio liturgijos viršūnė“ (139), vadovaujantis Bažnyčios tradicija, šventosios liturgijos šventimo metu rezervuotas iššventintam tarnautojui (140). Todėl pasauliečiui, net ir pašvęstajam, neleidžiama skelbti Evangelijos per šventųjų Mišių šventimą, taip pat tada, kai nuostatuose tam nėra aiškaus leidimo (141).

[64] Homilija, kuri sakoma per šventųjų Mišių šventimą ir yra pačios liturgijos dalis (142), „paprastai sakoma kunigo arba jo patikima koncelebruojančiam kunigui ar pagal aplinkybes ir diakonui, tačiau niekada pasauliečiui (143). Ypatingais atvejais ir esant teisėtai priežastiai homiliją gali sakyti šventime dalyvaujantis, bet koncelebruoti negalintis vyskupas ar kunigas“ (144).

[65] Primintina, jog bet kurie ankstesni nuostatai, leidę neiššventintiesiems pasauliečiams sakyti homiliją per Eucharistijos šventimą, panaikinti 767 kan. 1 § potvarkiu (145). Tokia praktika atmetina ir negali būti leidžiama kokio nors papročio pagrindu.

[66] Draudimas leisti pasauliečiams sakyti pamokslą per Mišių šventimą taip pat galioja seminarijų auklėtiniais, teologijos disciplinų studentams ir visiems, kuriems patikimos vadinamųjų „pastoracijos asistentų“ pareigos, taip pat bet kuriai pasauliečių kategorijai, grupei, bendrijai ar sąjungai (146).

[67] Ypač būtina rūpintis, kad homilija griežtai remtųsi išganymo slėpiniais, liturginių metų laikotarpiu per homilijas būtų dėstomi tikėjimo slėpiniai bei krikščioniškojo gyvenimo principai remiantis Šventojo Rašto skaitiniais bei liturginiais tekstais ir aiškinami Mišių *Ordinarium* ar *Proprium* arba kitų Bažnyčios apeigų tekstai (147). Akivaizdu, kad visi Šventojo Rašto aiškinimai turi kreipti į Kristų kaip pagrindinę išganymo tvarkos ašį, tačiau tai darytina neišleidžiant iš akių liturginio šventimo ypatingo konteksto. Būtina stengtis, kad homilijoje Kristaus šviesa nušviestų gyvenimo įvykius. Tačiau tai darytina taip, kad neišsisklaidytų autentiška ir tikra Dievo žodžio prasmė, pavyzdžiui, kai kalbama tik apie politinius ar pasaulietinius dalykus ar kaip šaltiniu remiamasi idėjomis, kilusiomis iš pseudoreliginių mūsų laikų sąjūdžių (148).

[68] Diecezinis vyskupas privalo uoliai prižiūrėti, kaip sakomos homilijos (149), taip pat ir skleisdamas tarp šventųjų tarnautojų nuostatus, instrukcijas ir pagalbines medžiagas bei skatindamas susibūrimus ir kitas iniciatyvas, kad jie dažnai turėtų progą labiau įsigilinti į homilijos prigimtį ir rasti pagalbos jai rengiantis.

[69] Per šventąsias Mišias bei kitokius šventosios liturgijos šventimus neleistinas joks kitas tikėjimo išpažinimas, išskyrus tą, kuris pateiktas teisėtai patvirtintose liturginėse knygos.

[70] Atnašos, kurias Kristų tikintieji paprastai per šventąsias Mišias teikia Eucharistijos liturgijai, nebūtinai tėra Eucharistijos šventimui skirta duona ir vynas, bet gali apimti ir kitas dovanas, kurias tikintieji iš meilės vargšams duoda pinigų ar kitokių naudingų gėrybių pavidalu. Tačiau išorinės dovanos visada turi būti regima išraiška tos tikrosios dovanos, kurios Viešpats iš mūsų tikisi, – atgailaujancios širdies, Dievo ir artimo meilės, per kurią tampame panašūs į Kristaus, už mus save paaukojusio, auką. Juk Eucharistijoje labiausiai spindi tas meilės slėpinys, kurį Jėzus Kristus apreiškė per Paskutinę vakarienę mazgodamas mokiniams kojas. Norint išlaikyti šventosios liturgijos kilnumą, išorinės dovanos pateiktinos tinkamai. Pinigai ir kitos gėrybės vargšams padėtinios tinkamoje vietoje, bet ne ant altoriaus (150). Išskyrus pinigus ir kartais ženklis-

kumo dėlei nedidelę kitų atnašų dalį, tokios atnašos verčiau teiktinos ne per Mišių šventimą.

[71] Išlaikytinas Romos apeigų paprotys prieš šventąją Komuniją palinkėti vieni kitiems ramybės, kaip nustatyta Mišių *Ordo*. Laikantis Romos apeigų tradicijos, šis paprotys nėra nei susitaikinimo, nei nuodėmių atleidimo pobūdžio, veikiau taip išreiškiama ramybė, bendrystė ir meilė prieš priimant švenčiausiąją Eucharistiją (151). Tuo tarpu atgailos aktas, atliktinas Mišių pradžioje (ypač pirmąja forma), turi broliško susitaikinimo pobūdį.

[72] Derėtų, „kad kiekvienas santūriai palinkėtų ramybės tik artimiausiai esantiems“. „Kunigas gali palinkėti ramybės patarnautojams, tačiau niekada nepalieka presbiterijos, kad netrikdytų šventimo. Jis turėtų į tai atsižvelgti, kai, esant teisėtam pagrindui, nori palinkėti ramybės keliems tikintiesiems“. „Patį ramybės ženklą, atsižvelgdamos į tautų savitumą bei papročius, turi nustatyti vyskupų konferencijos“, kurių nutarimas turėtų būti pripažintas Apaštalų Sosto (152).

[73] Švenčiant šventąsias Mišias, eucharistinės duonos laužymas, kurį turi atlikti tik celebruojantis kunigas, prireikus padedamas diakono ar koncelebranto, bet niekada pasauliečio, pradedamas, pasikeitus ramybės ženklu, per *Agnus Dei*. Juk duonos laužymo veiksmas, „Kristaus atliktas per Paskutinę vakarienę ir apaštalų laikais suteikęs vardą visam Eucharistijos šventimui, žymi, jog tikintieji, Komunijos metu dalydamiesi gyvenimo duona, kuri yra Kristus, numiręs ir prisikėlęs dėl pasaulio išganymo, virsta vienu kūnu (1 Kor 10, 17)“ (153). Todėl apeigos atliktinos itin pagarbiai (154). Tačiau jos turi būti trumpos. Neatidėliotinai taisytinai kai kur įsitvirtinęs piktnaudžiavimas, kai šios apeigos nepagrįstai ištesiamos, kartais priešingai nuostatoms taip pat pasitelkiant pasauliečius, ir joms priskiriama perdėta reikšmė (155).

[74] Prireikus, kad bažnyčioje susirinkusiems Kristų tikintiesiems krikščioniškojo gyvenimo klausimais pamokymų suteiktų ir paliudytų pasaulietis, pageidautina, jog tai vyktų ne per Mišias. Bet, esant rimtoms priežastims, tokie pamokymai ar liudijimai leistini kunigui sukalbėjus maldą po Komunijos. Tačiau tokia praktika neturėtų virsti papročiu. Be to, tokie pamokymai ir liudijimai neturėtų turėti nieko, dėl ko jie galėtų būti painiojami su homilija (156), taip pat neleistina dėl jų išvis atsisakyti homilijos.

4. Įvairių apeigų jungimas su Mišių šventimu

[75] Dėl teologinės reikšmės, būdingos Eucharistijos šventimui ar ypatingoms apeigoms, liturginėse knygose kartais nurodoma arba leidžiama šventųjų Mišių šventimą sujungti su kitomis apeigomis, pirmiausia sakramentų (157). Tačiau kitais atvejais Bažnyčia ne-

leidžia to daryti, visų pirma tada, kai aplinkybės rodo, jog tai bus lėkšta ir nenaudinga.

[76] Be to, vadovaujantis seniausia Romos Bažnyčios tradicija, neleidžiama Atgailos sakramento taip sujungti su šventosiomis Mišiomis, kad jie taptų vienu liturginiu veiksmu. Tai nepašalina galimybės kunigams, išskyrus celebruojančius ar koncelebruojančius šventąsias Mišias, klausyti tikinčiųjų, kurie to pageidauja, išpažinčių, net jei toje pačioje vietoje švenčiamos Mišios, stengiantis patenkinti šių tikinčiųjų poreikius (158). Tačiau tai darytina tinkamu būdu.

[77] Šventųjų Mišių šventimo jokia būdu nevalia įterpti į bendrojo valgymo aplinką ar su tokiu valgymu susieti. Mišios nešvestinos, nebent spaustų didelė būtinybė, ant valgomojo stalo (159), valgykloje ar vietoje, kur valgoma, taip pat patalpoje, kur yra valgiai, o Mišių dalyviams šventimo metu nevalia sėdėti už stalų. Jei didelė būtinybė spaudžia švesti Mišias toje pačioje vietoje, kur po to bus valgoma, Mišių pabaigą ir valgymo pradžią turi skirti aiškus laiko tarpas, o paprasti valgiai švenčiant Mišias tikintiesiems neturi būti matomi.

[78] Nevalia Mišių šventimo sieti su Katalikų Bažnyčios magisteriumą ne visiškai atitinkančiais politiniais ar pasaulietiniais įvykiais ar aplinkybėmis. Be to, norint išlaikyti autentišką Eucharistijos reikšmę, visiškai vengtina, kad Mišios būtų švenčiamos iš troškimo parodyti prašmatnų reginį arba kitokių ceremonijų, įskaitant profanines, stiliumi.

[79] Galiausiai griežčiausiai smerktinas piktnaudžiavimas, kai į šventųjų Mišių šventimą, prieštaraujant liturginių knygų potvarkiams, įterpiami elementai, paimti iš kitų religijų apeigų.

(Tęsinys kitame numeryje)

Nuorodos

- (1) Plg. *Missale Romanum, ex decreto sacrosancti Oecumenici Concilii Vaticani II instauratum, auctoritate Pauli Pp. VI promulgatum, Joannis Pauli Pp. II cura recognitum*, editio typica tertia, diei 20 aprilis 2000, Typis Vaticanis 2002, *Missae votiva de Dei misericordia, oratio super oblata*, 1159.
- (2) Plg. 1 Kor 11, 26; *Missale Romanum, Prex Eucharistica, acclamatio post consecrationem*, 576; JONAS PAULIUS II. Enciklika *Ecclesia de Eucharistia* (2003 04 17), 5, 11, 14, 18.
- (3) Plg. Iz 10, 33; 51, 22; *Missale Romanum, In sollemnitatem Domini nostri Iesu Christi, universorum Regis, Prefatio*, 499.
- (4) Plg. 1 Kor 5, 7; Vatikano II Susirinkimas. Dekretas *Presbyterorum ordinis*, 5; JONAS PAULIUS II. Apaštališkasis paraginimas *Ecclesia in Europa* (2003 06 28), 75: AAS 95 (2003) p. 649–719, hic 693.
- (5) Plg. Vatikano II Susirinkimas. Dogminė konstitucija *Lumen gentium*, 11.
- (6) Plg. JONAS PAULIUS II. Enciklika *Ecclesia de Eucharistia*, 21: AAS 95 (2003) p. 447.

- (7) Plg. ten pat: AAS 95 (2003) p. 433–475.
- (8) Plg. ten pat, 52: AAS 95 (2003) p. 468.
- (9) Plg. ten pat.
- (10) Ten pat, 10: AAS 95 (2003) p. 439.
- (11) Ten pat; plg. JONAS PAULIUS II. Apaštališkasis laiškas *Vicesimus quintus annus* (1988 12 04), 12–13: AAS 81 (1989) 909–910; plg. taip pat Vatikano II Susirinkimas. Konstitucija *Sacrosanctum Concilium*, 48.
- (12) Missale Romanum, Prex Eucharistica III, 588; plg. 1 Kor 12, 12–13; Ef 4, 4.
- (13) Plg. *Fil* 2, 5.
- (14) JONAS PAULIUS II. Enciklika *Ecclesia de Eucharistia*, 10: AAS 95 (2003) p. 439.
- (15) Ten pat, 6: AAS 95 (2003) p. 437; plg. *Lk* 24, 31.
- (16) Plg. *Rom* 1, 20.
- (17) Plg. Missale Romanum, Praefatio I de Passionis Domini, 528.
- (18) Plg. JONAS PAULIUS II. Enciklika *Veritatis splendor* (1993 08 6), 35: AAS 85 (1993) 1161–1162; Homilija Camden Yards (1995 spalio 9), 7: *Insegnamenti di Giovanni Paolo II*, XVII, 2 (1995), Libreria Editrice Vaticana 1998, 788.
- (19) JONAS PAULIUS II. Enciklika *Ecclesia de Eucharistia*, 10: AAS 95 (2003) p. 439.
- (20) Vatikano II Susirinkimas. Konstitucija *Sacrosanctum Concilium*, 24; plg. Dievo kulto ir sakramentų tvarkos kongregacija. Instrukcija *Varietates legitimae* (1994 01 25), 19 ir 23: AAS 87 (1995) 295–296, 297.
- (21) Vatikano II Susirinkimas. Konstitucija *Sacrosanctum Concilium*, 33.
- (22) Plg. šv. Ireniejus. *Adversus Haereses*, III, 2: Sch., 211, 24–31; šv. Augustinas. *Epistula ad Ianuarium*, 54, I: PL 33, 200: „Illa autem quae non scripta, sed tradita custodimus, quae quidem toto terrarum orbe servantur, datur intellegi vel ipsis Apostolis, vel plenariis conciliis, cuorum est in Ecclesia saluberima auctoritas, commendata atque statuta retineri“; JONAS PAULIUS II. Enciklika *Redemptoris missio* (1990 12 07), 53–54: AAS 83 (1991) 300–302. Tikėjimo mokymo kongregacija. Laiškas *Communione notio* Katalikų Bažnyčios vyskupams dėl kai kurių Bažnyčios kaip *Communio* aspektų (1992 05 28), 7–10: AAS 85 (1993) 842–844; Dievo kulto ir sakramentų tvarkos kongregacija. Instrukcija *Varietates legitimae*, 25: AAS 87 (1995) 298.
- (23) Vatikano II Susirinkimas. Konstitucija *Sacrosanctum Concilium*, 21.
- (24) Plg. Pijus XII. Enciklika *Mediator Dei* (1947 11 20): AAS 39 (1947) 540.
- (25) Plg. Sakramentų ir Dievo kulto kongregacija. Instrukcija *Inaestimabile donum* (1980 04 03): AAS 72 (1980) 333.
- (26) JONAS PAULIUS II. Enciklika *Ecclesia de Eucharistia*, 52: AAS 95 (2003) p. 468.
- (27) Vatikano II Susirinkimas. Konstitucija *Sacrosanctum Concilium*, 4, 38; Dekretas *Orientalium Ecclesiarum* (1964 11 21), 1, 2, 6; Paulius VI. Apaštališkoji konstitucija *Missale Romanum*: AAS 61 (1969) 217–222; Missale Romanum: *Institutio Generalis*, 399; Dievo kulto ir sakramentų tvarkos kongregacija. Instrukcija *Liturgiam authenticam* (2001 03 28), 4: AAS 93 (2001) 685–726, hic 686.
- (28) Plg. JONAS PAULIUS II. Apaštališkasis paraginimas *Ecclesia in Europa*, 72: AAS 95 (2003) p. 692.
- (29) Plg. JONAS PAULIUS II. Enciklika *Ecclesia de Eucharistia*, 23: AAS 95 (2003) p. 448–449; Apeigų kongregacija. Instrukcija *Eucharisticum mysterium* (1967 05 25), 6: AAS 59 (1967) 545.
- (30) Plg. Sakramentų ir Dievo kulto kongregacija. Instrukcija *Inaestimabile donum*: AAS 72 (1980) 332–333.
- (31) Plg. 1 Kor 11, 17–34; JONAS PAULIUS II. Enciklika *Ecclesia de Eucharistia*, 23: AAS 95 (2003) p. 467–468.
- (32) Plg. Kanonų teisės kodeksas (1983 01 25), 1752 kan.
- (33) Vatikano II Susirinkimas. Konstitucija *Sacrosanctum Concilium*, 22 §1; Plg. Kanonų teisės kodeksas, 838 kan. 1§.
- (34) Kanonų teisės kodeksas, 331 kan.; plg. Vatikano II Susirinkimas. Dogminė konstitucija *Lumen gentium*, 22.
- (35) Plg. Kanonų teisės kodeksas, 838 kan. 1§.
- (36) JONAS PAULIUS II. Apaštališkoji konstitucija *Pastor bonus* (1988 06 28), 62, 63 ir 66: AAS 80 (1988) 876–877.
- (37) Plg. JONAS PAULIUS II. Enciklika *Ecclesia de Eucharistia*, 23: AAS 95 (2003) p. 468.
- (38) Plg. Vatikano II Susirinkimas. Dekretas *Christus Dominus*, 15; plg. taip pat Konstitucija *Sacrosanctum Concilium*, 41; Kanonų teisės kodeksas, 387 kan.
- (39) Vyskupo šventimų malda bizantiškosiose apeigose: *Euchologion to mega*, Roma, 1873, p. 139.
- (40) Plg. šv. Ignacas Antiochietis. *Ad Smyrn.* 8, 1: ed. F. X. Funk, I, p. 282.
- (41) Vatikano II Susirinkimas. Dogminė konstitucija *Lumen gentium*, 26; plg. Apeigų kongregacija. Instrukcija *Eucharisticum mysterium*, 7: AAS 59 (1967) 545; plg. taip pat JONAS PAULIUS II. Apaštališkasis paraginimas *Pastores gregis* (2003 10 16), 32–41: *L'Osservatore Romano* (2003 10 17) 6–8.
- (42) Vatikano II Susirinkimas. Konstitucija *Sacrosanctum Concilium*, 41; plg. šv. Ignacas Antiochietis. *Ad Magn.* 7; *Ad Philad.* 4; *Ad Smyrn.* 8: ed. F. X. Funk, I, p. 236, 266, 281; Missale Romanum, *Institutio Generalis*, 22; plg. taip pat Kanonų teisės kodeksas, 389 kan.
- (43) Vatikano II Susirinkimas. Dogminė konstitucija *Lumen gentium*, 26.
- (44) Kanonų teisės kodeksas, 838 kan. 4§.
- (45) Plg. Cons. ad esequ. Const. Lit., *Dubium: Notitiae* 1 (1965) 254.
- (46) Plg. *Apd* 20, 28; Vatikano II Susirinkimas. Dogminė konstitucija *Lumen gentium*, 21 ir 27; Dekretas *Christus Dominus*, 3.
- (47) Plg. Dievo kulto kongregacija. Instrukcija *Liturgicae instaurationes* (1970 09 05): AAS 62 (1970) 694.
- (48) Vatikano II Susirinkimas. Dogminė konstitucija *Lumen gentium*, 21; Dekretas *Christus Dominus*, 3.
- (49) Plg. Caeremoniale Episcoporum *ex decreto sacrosancti Oecumenici Concilii Vaticani II instauratum, auctoritate Ioannis Pauli Pp. II promulgatum*, editio typica (1984 09 14) Typis Polyglottis Vaticanis 1985, 10.
- (50) Plg. Missale Romanum, *Institutio Generalis*, 387.
- (51) Plg. ten pat, 22.
- (52) Plg. Dievo kulto kongregacija. Instrukcija *Liturgicae instaurationes*: AAS 62 (1970) 694.
- (53) Vatikano II Susirinkimas. Dogminė konstitucija *Lumen gentium*, 27; plg. 2 Kor 4, 15.
- (54) Plg. Kanonų teisės kodeksas, 397 kan. 1§; 678 kan. 1§.
- (55) Plg. ten pat 683 kan. 1§.
- (56) Plg. ten pat 392 kan.
- (57) Plg. JONAS PAULIUS II. Apaštališkasis laiškas *Vicesimus quintus annus*, 21: AAS 81 (1989) 917; Vatikano II Susirinkimas. Konstitucija *Sacrosanctum Concilium*, 45–46; Pijus XII. Enciklika *Mediator Dei*: AAS 39 (1947) 562.
- (58) Plg. JONAS PAULIUS II. Apaštališkasis laiškas *Vicesimus quintus annus*, 20: AAS 81 (1989) 916.
- (59) Plg. ten pat.
- (60) Vatikano II Susirinkimas. Konstitucija *Sacrosanctum Concilium*, 44; Vyskupų kongregacija. Ep. Praesidibus Episcoporum Conferentiarum missa nomine quoque Congr. pro gentium Evangelizatione (1999 06 21), 9: AAS 91 (1999) 999.

- (62) DIEVO KULTO KONGREGACIJA. Instrukcija *Liturgicae instaurationes*, 12: AAS 62 (1970) 692–704, hic 703.
- (63) Plg. DIEVO KULTO KONGREGACIJA. *Declaratio circa Preces eucharisticae et experimenta liturgica* (1988 03 21): *Notitiae*, 24 (1988) 234–236.
- (64) Plg. DIEVO KULTO IR SAKRAMENTŲ TVARKOS KONGREGACIJA. Instrukcija *Varietates legitimae*: AAS 87 (1995) 288–314.
- (65) Plg. Kanonų teisės kodeksas, 838 kan. 3§; APEIGŲ KONGREGACIJA. Instrukcija *Inter Oecumenici* (1964 09 26), 31: AAS 56 (1964) 883; DIEVO KULTO IR SAKRAMENTŲ TVARKOS KONGREGACIJA. Instrukcija *Liturgiam authenticam*, 79–80: AAS 93 (2001) 711–713.
- (66) VATIKANO II SUSIRINKIMAS. Dekretas *Presbyterorum ordinis*, 7; Pontificale Romanum, ed. 1962: *Ordo consecrationis sacerdotalis*, in Prefatione; Pontificale Romanum *ex decreto sacrosancti Oecumenici Concilii Vaticani II renovatum, auctoritate Pauli Pp.VI editum, Ioannis Pauli Pp. II cura recognitum: De Ordinatione Episcopi, presbyterorum et diaconorum*, editio typica altera (1989 06 29), Typis Polyglottis Vaticanis 1990, cap. II, De Ordin. presbyterorum, Praenotanda, 101.
- (67) Plg. šv. IGNACAS ANTIOCHIETIS. *Ad Philad.* 4: ed. F. X. Funk, I, p. 266; šv. POPIEŽIUS KORNELIJUS I, cituojamas šv. Kiprijono. *Epist.* 48, 2: ed. G. Hartel, III, 2, 610.
- (68) VATIKANO II SUSIRINKIMAS. Dogminė konstitucija *Lumen gentium*, 28.
- (69) Ten pat.
- (70) JONAS PAULIUS II. Enciklika *Ecclesia de Eucharistia*, 52; plg. 29: AAS 95 (2003) p. 467–468; 452–453.
- (71) Pontificale Romanum, De Ordinatione Episcopi, presbyterorum et diaconorum, editio typica altera: De ordinatione presbyterorum, 124; plg. Missale Romanum, Feria V in Hebdomada Sancta: Ad Missam chrismatis, Renovatio promissionum sacerdotalium, 292.
- (72) TRIDENTO SUSIRINKIMAS, Sessio VII (1547 03 03). Dekretas dėl sakramentų, 13 kan.: *DS* 1613; VATIKANO II SUSIRINKIMAS. Konstitucija *Sacrosanctum Concilium*, 22; PIJUS XII. Enciklika *Mediator Dei*: AAS 39 (1947) 544, 546–547, 562; Kanonų teisės kodeksas, 846 kan. 1§; Missale Romanum, *Institutio Generalis*, 24.
- (73) Šv. AMBRAZIEJUS. *De virginitate*, 48: *PL* 16, 278
- (74) Kanonų teisės kodeksas, 528 kan. 2§.
- (75) VATIKANO II SUSIRINKIMAS. Dekretas *Presbyterorum ordinis*, 5.
- (76) JONAS PAULIUS II. Enciklika *Ecclesia de Eucharistia*, 5: AAS 95 (2003) p. 436.
- (77) VATIKANO II SUSIRINKIMAS. Dogminė konstitucija *Lumen gentium*, 29; plg. *Constitutiones Ecclesiae Aegyptiacae*, III, 2: ed. F. X. Funk, *Didascalia*, II, 103; *Statuta Ecclesiae Ant.*, 37–41: ed. D. Mansi 3, 954.
- (78) Plg. *Apd* 6, 3.
- (79) Plg. *Jn* 13, 35.
- (80) *Mt* 20, 28.
- (81) *Lk* 22, 27.
- (82) Plg. *Caeremoniale Episcoporum*, 9, 23; plg. VATIKANO II SUSIRINKIMAS. Dogminė konstitucija *Lumen gentium*, 29.
- (83) Plg. Pontificale Romanum, De Ordinatione Episcopi, presbyterorum et diaconorum, editio typica altera, cap. III, *De ordin. diaconorum*, 199.
- (84) Plg. *1 Tim* 3, 9.
- (85) Pontificale Romanum, De Ordinatione Episcopi, presbyterorum et diaconorum, editio typica altera, cap. III, *De ordin. diaconorum*, 200.
- (86) VATIKANO II SUSIRINKIMAS. Konstitucija *Sacrosanctum Concilium*, 10.
- (87) Plg. ten pat, 41; VATIKANO II SUSIRINKIMAS. Dogminė konstitucija *Lumen gentium*, 11; Dekretas *Presbyterorum ordinis*, 2, 5, 6; Dekretas *Christus Dominus*, 30; Dekretas *Unitatis redintegratio*, 15; APEIGŲ KONGREGACIJA. Instrukcija *Eucharisticum mysterium*, 3 ir 6: AAS 59 (1967) 542, 544–545; Missale Romanum, *Institutio Generalis*, 16.
- (88) VATIKANO II SUSIRINKIMAS. Konstitucija *Sacrosanctum Concilium*, 26; plg. Missale Romanum, *Institutio Generalis*, 91.
- (89) *1 Pt* 2, 9; plg. 2, 4–5.
- (90) Missale Romanum, *Institutio Generalis*, 91; plg. VATIKANO II SUSIRINKIMAS. Konstitucija *Sacrosanctum Concilium*, 14.
- (91) VATIKANO II SUSIRINKIMAS. Dogminė konstitucija *Lumen gentium*, 10.
- (92) Plg. šv. TOMAS AKVINIETIS. *Summa Theol.* III, q. 63, a. 2.
- (93) Plg. VATIKANO II SUSIRINKIMAS. Dogminė konstitucija *Lumen gentium*, 10; plg. JONAS PAULIUS II. Enciklika *Ecclesia de Eucharistia*, 52; plg. 28: AAS 95 (2003) p. 452.
- (94) Plg. *Apd* 2, 42–47.
- (95) Plg. *Rom* 12, 1.
- (96) Plg. *1 Pt* 3, 15; 2, 4–10.
- (97) Plg. JONAS PAULIUS II. Enciklika *Ecclesia de Eucharistia*, 12–18: AAS 95 (2003) p. 441–445; Laiškas *Dominicae Cenae* (1980 02 24), 9: AAS 72 (1980) 129–133.
- (98) JONAS PAULIUS II. Enciklika *Ecclesia de Eucharistia*, 10: AAS 95 (2003) p. 439.
- (99) VATIKANO II SUSIRINKIMAS. Konstitucija *Sacrosanctum Concilium*, 30–31.
- (100) Plg. DIEVO KULTO KONGREGACIJA. Instrukcija *Liturgicae instaurationes* (1970 09 05): AAS 62 (1970) 695.
- (101) Plg. Missale Romanum, Feria secunda post Dominica V in Quadragesima, Collecta, 258.
- (102) JONAS PAULIUS II. Apaštališkasis laiškas *Novo millennio ineunte* (2001 01 06), 21: AAS 93 (2001) 280; plg. *Jn* 20, 28.
- (103) Plg. PIJUS XII. Enciklika *Mediator Dei*: AAS 39 (1947) 586; plg. taip pat VATIKANO II SUSIRINKIMAS. Dogminė konstitucija *Lumen gentium*, 67; PAULIUS VI. Apaštališkasis paraginimas *Marialis cultus* (1974 02 11), 24: AAS 66 (1974) 113–168, hic 134; DIEVO KULTO IR SAKRAMENTŲ TVARKOS KONGREGACIJA. Liaudiškojo pamaldumo ir liturgijos vadovas (2001 12 17).
- (104) Plg. JONAS PAULIUS II. Apaštališkasis laiškas *Rosarium Virginis Mariae* (2002 10 16): AAS 95 (2003) 5–36.
- (105) PIJUS XII. Enciklika *Mediator Dei*: AAS 39 (1947) 586–587.
- (106) Plg. DIEVO KULTO IR SAKRAMENTŲ TVARKOS KONGREGACIJA. Instrukcija *Varietates legitimae*, 22: AAS 87 (1995) 297.
- (107) Plg. PIJUS XII. Enciklika *Mediator Dei*: AAS 39 (1947) 553.
- (108) JONAS PAULIUS II. Enciklika *Ecclesia de Eucharistia*, 29: AAS 95 (2003) p. 453; plg. LATERANO IV SUSIRINKIMAS (1215 11 11–30) Cap. I: *DS* 802; TRIDENTO SUSIRINKIMAS, Sessio XXIII (1563 07 15). Mokymas ir kanonai apie Šventimų sakramentą, 4 sk.: *DS* 1767–1770; PIJUS XII. Enciklika *Mediator Dei*: AAS 39 (1947) 553.
- (109) Plg. Kanonų teisės kodeksas, 230 kan. 2 §; plg. taip pat Missale Romanum, *Institutio Generalis*, 97.
- (110) Plg. Missale Romanum, *Institutio Generalis*, 109.
- (111) Plg. PAULIUS VI. Motu proprio *Ministeria quaedam* (1972 08 15), VI–XII: Pontificale Romanum *ex decreto sacrosancti Oecumenici Concilii Vaticani II renovatum, auctoritate Pauli Pp.VI promulgatum*, De institutione lectorum et acolythorum, de admissione inter candidatos ad diaconatum et presbyteratum, de sacro caelibatu amplectendo, editio typica (1973 12 03), Typis Polyglottis Vaticanis 1973, 10: AAS 64 (1972) 529–534, hic 532–533; Kanonų teisės kodeksas, 230 kan. 1§; Missale Romanum, *Institutio Generalis*, 98–99, 187–193.
- (112) Plg. Missale Romanum, *Institutio Generalis*, 187–190, 193; Kanonų teisės kodeksas, 230 kan. 2–3 §.
- (113) Plg. VATIKANO II SUSIRINKIMAS. Konstitucija *Sacrosanctum Concilium*, 24; SAKRAMENTŲ IR DIEVO KULTO KONGREGACIJA.

- Instrukcija *Inaestimabile donum*: AAS 72 (1980) 334, 338; Missale Romanum, *Institutio Generalis*, 101, 194–198; Kanonų teisės kodeksas, 230 kan. 2–3 §.
- (114) Plg. Missale Romanum, *Institutio Generalis*, 100–107.
- (115) Ten pat, 91; plg. Vatikano II Susirinkimas. Konstitucija *Sacrosanctum Concilium*, 28.
- (116) Plg. Jonas Paulius II. Kalba Antilų vyskupų konferencijai (2002 05 07), 2: AAS 94 (2002) 575–577; Posinodinis apaštališkasis paraginimas *Christifideles laici* (1988 12 30), 23: AAS 81 (1989) 393–521, hic 429–431; Dvasininkijos kongregacija ir kt. Tarpdinkasterinė instrukcija kai kuriais tikinčiųjų pasauliečių bendradarbiavimo kunigų tarnyboje klausimais *Ecclesiae de mysterio* (1997 08 15), Teologiniai principai, 4: AAS 89 (1997) 860–861.
- (117) Plg. Vatikano II Susirinkimas. Konstitucija *Sacrosanctum Concilium*, 19.
- (118) Plg. Dievo kulto kongregacija. Instrukcija *Immensae caritatis* (1973 01 29): AAS 65 (1973) 266.
- (119) Plg. Apeigų kongregacija. Instrukcija *De musica sacra* (1958 09 03), 93 c: AAS 50 (1958) 656.
- (120) Plg. Popiežiškoji teisės tekstų interpretavimo taryba. *Responsio ad propositum dubium* (1992 07 11): AAS 86 (1994) 541–542 Dievo kulto ir sakramentų tvarkos kongregacija. *Litterae ad Paesides Conferentiarum Episcoporum de servitio liturgico laicorum* (1994 03 15): *Notitiae* 30 (1994) 333–335, 347–348.
- (121) Plg. Jonas Paulius II. Apaštališkoji konstitucija *Pastor bonus*, 65: AAS 80 (1988) 877.
- (122) Plg. Popiežiškoji teisės tekstų interpretavimo taryba. *Responsio ad propositum dubium* (1992 07 11): AAS 86 (1994) 541–542; Dievo kulto ir sakramentų tvarkos kongregacija. *Litterae ad Paesides Conferentiarum Episcoporum de servitio liturgico laicorum* (1994 03 15): *Notitiae* 30 (1994) 333–335, 347–348; *Litterae ad quemdam Episcopum* (2001 07 27): *Notitiae* 38 (2002) 46–54
- (123) Plg. Kanonų teisės kodeksas, 924 kan. 2§; Missale Romanum, *Institutio Generalis*, 320.
- (124) Plg. Sakramentų kongregacija. Instrukcija *Dominus Salvator noster* (1929 03 26), 1: AAS 21 (1929) 631–642, hic 632.
- (125) Plg. ten pat, II: AAS 21 (1929) 635.
- (126) Missale Romanum, *Institutio Generalis*, 321.
- (127) Plg. Lk 22, 18; Kanonų teisės kodeksas, 924 kan. 1 ir 3§; Missale Romanum, *Institutio Generalis*, 322.
- (128) Plg. Missale Romanum, *Institutio Generalis*, 323.
- (129) Jonas Paulius II. Apaštališkasis laiškas *Vicesimus quintus annus*, 13: AAS 81 (1989) 910.
- (130) Plg. Sakramentų ir Dievo kulto kongregacija. Instrukcija *Inaestimabile donum*, 5: AAS 72 (1980) 335.
- (131) Plg. Jonas Paulius II. Enciklika *Ecclesia de Eucharistia*, 28: AAS 95 (2003) p. 452; Missale Romanum, *Institutio Generalis*, 147; Dievo kulto kongregacija. Instrukcija *Liturgicae instaurationes*: AAS 62 (1970) 698; Sakramentų ir Dievo kulto kongregacija. Instrukcija *Inaestimabile donum*, 5: AAS 72 (1980) 334.
- (132) Missale Romanum, *Institutio Generalis*, 32.
- (133) Ten pat, 147; plg. Jonas Paulius II. Enciklika *Ecclesia de Eucharistia*, 28: AAS 95 (2003) p. 452; plg. taip pat Sakramentų ir Dievo kulto kongregacija. Instrukcija *Inaestimabile donum*, 4: AAS 72 (1980) 334–335.
- (134) Plg. Jonas Paulius II. Enciklika *Ecclesia de Eucharistia*, 39: AAS 95 (2003) p. 459.
- (135) Plg. Dievo kulto kongregacija. Instrukcija *Liturgicae instaurationes*, 2 b: AAS 62 (1970) 696.
- (136) Plg. Missale Romanum, *Institutio Generalis*, 356–362.
- (137) Vatikano II Susirinkimas. Konstitucija *Sacrosanctum Concilium*, 51.
- (138) Missale Romanum, *Institutio Generalis*, 57; plg. Jonas Paulius II. Apaštališkasis laiškas *Vicesimus quintus annus*, 13: AAS 81 (1989) 910; Tikėjimo mokymo kongregacija. Deklaracija *Dominus Iesus* dėl Jėzaus Kristaus ir Bažnyčios vienatimumo bei jų išganomojo veikimo visuotinum (2000 08 06): AAS 92 (2000) 742–765.
- (139) Missale Romanum, *Institutio Generalis*, 60.
- (140) Plg. ten pat, 59–60.
- (141) Plg. pvz. *Rituale Romanum ex decreto sacrosancti Oecumenici Concilii Vaticani II renovatum, auctoritate Pauli Pp. VI editum, Ioannis Pauli Pp. II cura recognitum: Ordo celebrandi Matrimonium, editio typica altera* (1990 03 19), Typis Polyglottis Vaticanis 1991, Nr. 125; *Rituale Romanum ex decreto sacrosancti Oecumenici Concilii Vaticani II instauratum, auctoritate Pauli Pp. VI promulgatum: Ordo Unctionis infirmorum, eorumque pastoralis curae, editio typica* (1972 12 07), Typis Polyglottis Vaticanis 1972, Nr. 72.
- (142) Plg. Kanonų teisės kodeksas, 767 kan. 1§;
- (143) Plg. Missale Romanum, *Institutio Generalis*, 66; plg. taip pat Kanonų teisės kodeksas, 6 kan. 1, 2§; 767 kan. 1§; dera taip pat atsižvelgti į nurodymus: Dvasininkijos kongregacija ir kt. Instrukcija *Ecclesiae de mysterio*. Praktiniai potvarkiai, 3 str. 1§: AAS 89 (1997) 865.
- (144) Missale Romanum, *Institutio Generalis*, 66; plg. taip pat Kanonų teisės kodeksas, 767 kan. 1§.
- (145) Plg. Dvasininkijos kongregacija ir kt. Instrukcija *Ecclesiae de mysterio*, Praktiniai potvarkiai, 3 str. 1§: AAS 89 (1997) 865; plg. taip pat Kanonų teisės kodeksas, 6 kan. 1, 2§; Popiežiškoji Kanonų teisės kodekso autentiško aiškinimo komisija. *Responsio ad propositum dubium* (1987 06 20): AAS 79 (1987) 1249.
- (146) Plg. Dvasininkijos kongregacija ir kt. Instrukcija *Ecclesiae de mysterio*, Praktiniai potvarkiai, 3 str. 1§: AAS 89 (1997) 864–865.
- (147) Plg. Tridento Susirinkimas, Sessio XXII (1562 09 17). Dėl švenčiausios Mišių aukos, 8 sk.: *DS* 1749; Missale Romanum, *Institutio Generalis*, 65.
- (148) Plg. Jonas Paulius II. Kalba JAV vyskupams „Ad limina“ vizito proga (1993 05 28), 2: AAS 86 (1994) 330.
- (149) Plg. Kanonų teisės kodeksas, 386 kan. 1§.
- (150) Plg. Missale Romanum, *Institutio Generalis*, 73.
- (151) Plg. ten pat, 154.
- (152) Ten pat, 82, 154.
- (153) Ten pat, 83.
- (154) Plg. Dievo kulto kongregacija. Instrukcija *Liturgicae instaurationes*, 5: AAS 62 (1970) 699.
- (155) Plg. Missale Romanum, *Institutio Generalis*, 83, 240, 321.
- (156) Plg. Dvasininkijos kongregacija ir kt. Instrukcija *Ecclesiae de mysterio*, Praktiniai potvarkiai, 3 str. 2§: AAS 89 (1997) 865.
- (157) Plg. ypač *Institutio generalis de Liturgia Horarum*, 93–98; *Rituale Romanum ex decreto sacrosancti Oecumenici Concilii Vaticani II instauratum, auctoritate Ioannis Pauli Pp. II promulgatum: De Benedictionibus*, editio typica (1984 05 31), Typis Polyglottis Vaticanis 1984, Praenotanda 28; Ordo coronandi imaginem beatae Mariae Virginis, editio typica (1981 03 25), Typis Polyglottis Vaticanis 1981, Nr. 10 ir 14, p. 10–11; Dievo kulto kongregacija. Instrukcija *Actio pastoralis* dėl Mišių dalyvaujant ypatingoms grupėms (1969 05 15): AAS 61 (1969) 806–811; Mišių su vaikais vadovas *Pueros baptizatos* (1973 11 01): AAS 66 (1974) 30–46; Missale Romanum, *Institutio Generalis*, 21.
- (158) Plg. Jonas Paulius II. Motu proprio *Misericordia Dei* (2002 04 07), 2: AAS 94 (2002) 455; plg. Dievo kulto ir sakramentų tvarkos kongregacija. *Responsa ad dubia proposita: Notitiae* 37 (2001) 259–260.
- (159) Plg. Dievo kulto kongregacija. Instrukcija *Liturgicae instaurationes*, 9: AAS 62 (1970) 702.

Šventimai

Gegužės 1 d. Vilniaus arkikatedroje bazilikoje kardinolas Audrys Juozas Bačkis suteikė kunigystės šventimus Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarijos auklėtiniams: **Liudvikui Liutkevičiui, Gintarui Černiui, Rimui Vinčaičiui** bei Erfurto kunigų seminariją baigusiam **Jurgiui Vitkovskuii**.

-Vn-

Paskyrimai

Vilkaviškio vyskupijoje

Kun. **Egidijus Juravičius** atleistas iš Šunskų parapijos klebono pareigų ir paskirtas Marijampolės šv. Vincento Pauliečio parapijos rezidentu bei palkitas eiti kitas ankstesnes pareigas.

Kun. **Remigijus Gaidys** atleistas iš Slavikų parapijos klebono pareigų ir paskirtas Šunskų parapijos klebonu.

Kun. **Darius Srugonis** atleistas iš Kudirkos Naumiesčio parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Slavikų bei Sudargo parapijų klebonu.

Kun. **Jonas Povilaitis** atleistas iš Sudargo parapijos klebono pareigų ir paskirtas Šakių parapijos vikaru.

Kun. **Jonas Povilaitis** paskirtas Šakių parapijos vikaru.

-Vk-

Kaišiadorių vyskupijoje

Kun. **Antanas Gediminas Tamošiūnas**, Kaišiadorių vyskupijos kurijos kancleris, atleistas nuo pareigos laikinai klebono teisėmis aptarnauti Darsūniškio Švč. M. Marijos Ėmimo į dangų parapiją; šios parapijos administratoriumi paskirtas kun. **Povilas Stankevičius**, iki šiol ėjęs Gelvonų Švč. M. Marijos Apsilankymo parapijos administratoriaus pareigas.

Kun. **Vilius Kiškis-Zajančkauskas** atleistas iš Giedraičių šv. Baltramiejaus parapijos klebono pareigų ir paskirtas Gelvonų parapijos klebonu.

Kun. **Vladas Avižienis**, Dubingių parapijos administratorius, atleistas nuo pareigos klebono teisėmis aptarnauti Bijutiškio šv. Onos parapiją.

Kun. **Algimantas Baltuškonis** atleistas iš Gegužinės Viešpaties Apreiškimo Švč. M. Marijai ir Palomenės Šv. arkang. Mykolo parapijų administratoriaus pareigų ir paskirtas Giedrai-

Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis

Gegužės 18–20 d. Trinapolio rekolekcijų namuose Vilniuje vykusiame Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenariniame posėdyje dalyvavo visi Lietuvos vyskupai ordinarai ir augziliarai, išskyrus Kauno arkivyskupo augziliarą vysk. Joną Ivanauską, kuris buvo pakviestas atstovauti Lietuvos Bažnyčiai tuo pačiu metu vykusiuose Italijos vyskupų konferencijos posėdžiuose. Kartu su Lietuvos vyskupais posėdžiavo apaštališkasis nuncijus arkiv. Peteris Stephanas Zurbriggenas.

Ganytojai priėmė Lietuvos Vyskupų Konferencijos kreipimąsi į tikinčiuosius ir geros valios Lietuvos piliečius dėl artėjančių Europos Parlamento ir Lietuvos Respublikos Prezidento rinkimų. Kitas vyskupų paskelbtas kreipimasis ragina žemdirbius nedelsti deklaruoti pasėlių ir pasinaudoti ES skiriamomis tiesioginėmis išmokomis.

Posėdyje diskutuota, kaip stiprinti ganytojų kolegialumą ir bendrą pastoracinę vyskupų veiklą. Kard. Audrys Juozas Bačkis supažindino su šios veiklos gairėmis pagal Vyskupų kongregacijos šiemet išleistą Vyskupų pastoracinės tarnystės vadovą *Apostolorum successores*. Iškelta vienijančių struktūrų, kurios visiems vyskupams padėtų spręsti nacionaliniu mastu tvarkomas sritis, svarba. Tokioms sritims priskirtini Bažnyčios santykiai su valstybės institucijomis, tikybos dėstymas, kunigų formavimas ir kita. Pritarta minčiai suteikti papildomų resursų Vyskupų Konferencijai ir siekti, kad ji imtųsi rūpesčių bei darbų, kurių atskiros vyskupijos pačios negali atlikti.

Vyskupijų ir ganytojų bendro veikimo dvasia svarstyty VDU Teologijos fakulteto perspektyvos. Pritarta nuostatai, kad visos vyskupijos turi savo intelektualinėmis pajėgomis prisidėti prie fakulteto stiprinimo. Buvo svarstomi galimi kandidatai į fakulteto vadovus. Drauge aptarti ir seminarijų, ypač propedeutinių kursų reikalai, galimybė glaudžiau bendradarbiauti, keistis dėstytojais, leisti kai kuriems kunigams, ypač pastaraisiais metais baigusiems studijas Romoje, visiškai atsidėti akademiniam darbui.

Vyskupams pristatyti naujos tikybos programos apmatai. Šios programos turi būti nuolat atnaujinamos atsižvelgiant į permainas mokykloje ir teikiamos Švietimo ir mokslo ministerijai. Pasikeista mintimis, kaip išsaugoti Bažnyčios mokymo turinį keičiantis pedagoginiam kontekstui, kaip derinti tikybos pamokas ir parapinę katechezę. Nutarta sudaryti LVK Švietimo komisijai pavaldžią ekspertų grupę, kuri peržiūrėtų naujai rengiamas tikybos programas. Numatyta, kad kard. Bačkis ir arkiv. Sigitas Tamkevičius dorinio ugdyto reikalus artimiausiu metu aptars su Švietimo ir mokslo ministru.

Aptarti mokesčių įstatymų pasikeitimai, galintys turėti įtakos Bažnyčios veiklai. Pasidalyta nuomonėmis dėl registravimosi mokesčių mokėtojais ir apskaitos vedimo. Finansų ministerijos bus prašoma paaiškinti, kaip turėtų būti taikomi kai kurie norminiai aktai. Parengti siūlymai konsultacijoms su Vyriausybe, tuo rūpintis pavesta Vyskupų Konferencijos sekretoriui.

Posėdyje patvirtintas ir Dievo kulto kongregacijai bus teikiamas aprobuoti naujai parengtas apeigynas „Šventoji Komunija ir Eucharistijos slėpinio kultas ne Mišių metu“. Svarstyta Brevijoriaus ir Romos mišiolio vertimo į lietuvių kalbą bei rengimo spaudai eiga. Nuspręsta teikti pirmumą Brevijoriui. Iki šiol šis darbas nebuvo spartus, nes mėginta derinti psalmių vertimus su liturginio giedojimo žinovais. Brevijoriaus tekstai pirmiausia skirti kalbėjimui, todėl apsispręsta ateityje minėto derinimo atsisakyti ir leidinio rengimą paspartinti.

Vyskupai informuoti apie ateinančių metų liturginio kalendoriaus rengimą. Ganytojai ragina turinčius pastabų dėl ankstesnių liturginio kalendoriaus leidimų jas siųsti Liturginei komisijai arba Vyskupų Konferencijos sekretoriui.

Nutarta rengti programą, pagal kurią būtų ruošiami ekstraordinariniai Komunijos dalytojai. Drauge būtų nustatyta tvarka, kas ir kokiais atvejais galėtų imtis šios tarnystės.

Vyskupai aptarė policijos generalinio komisaro Vytauto Grigaravičiaus siūlymus dėl Bažnyčios atstovų dalyvavimo steigiamose visuomeninėse tarybose prie teritorinės policijos įstaigų. Linkstama prie nuomonės, kad į tarybas galėtų įeiti parapijų atstovai pasauliečiai, tačiau kard. Bačkis šiuo klausimu dar tęs konsultacijas su policijos vadovais. Drauge bus konkretizuota, kaip įgyvendinti Vyskupų Konferencijos pritarimą gavusį sprendimą steigti policijos nacionalinio kapeliono etatą ir skirti kitus policijos kapelionus.

Tartasi dėl Seimo nutarimo pakeisti Visuomenės informavimo įstatymą ir į Lietuvos radijo ir televizijos komisiją įtraukti Lietuvos Katalikų Bažnyčios Vyskupų Konferencijos skiriamą narį. Šis parlamento sprendimas vyskupams buvo netikėtas, tačiau jie palankiai įvertino Seimo narių pastangas rūpintis viešosios informacijos moraliniais aspektais. Kadangi informacija apie įstatymo pakeitimą Vyskupų Konferenciją pasiekė tik posėdžio išvakarėse, kandidato į komisijos narius dar bus ieškoma.

Kaišiadorių vyskupas Juozas Matulaitis iškelė bažnytinių žemių susigrąžinimo galimybės klausimą. Kai vyko pirmasis Bažnyčios Restitucijos etapas, įstatymai draudė grąžinti žemę juridiniams asmenims, taip pat ir religinėms bendruomenėms. Dabar, įstatymams pasikeitus, Lietuvai įstojus į Europos Sąjungą, nutarta ieškoti galimybių siekti viso Bažnyčios nekilnojamojo turto Restitucijos arba kompensacijos už jį.

Vilkaviškio vysk. Rimantas Norvila pasidalijo išpūdžiais iš Lenkijos vyskupų konferencijos posėdžiu, kuriuose gegužės pradžioje dalyvavo kaip Lietuvos ganytojų atstovas.

Pagal jau nusistovinę tradiciją kitas trijų dienų Lietuvos Vyskupų Konferencijos posėdis įvyks spalio 19–21 d.

Vyskupų Konferencijos sekretoriatas

„Bažnyčios kronikos“ fondo apdovanojimai žurnalistams

Gegužės 23 d. Katalikų Bažnyčia minėjo 38-ąją Pasaulinę visuomenės komunikavimo dieną. Šia proga gegužės 21 d. Kauno kurijoje arkivyskupas Sigitas Tamkevičius surengė spaudos konferenciją, kurios metu žurnalistams glaustai pristatė šiai dienai skirtą popiežiaus Jono Pauliaus II laišką, keliems žiniasklaidos atstovams įteikė „Bažnyčios kronikos“ fondo apdovanojimus už krikščioniškųjų vertybių puoselėjimą per visuomenės komunikavimo priemones. Be to, ganytojas Kauno žurnalistus supažindino su dieną prieš tai Vilniuje pasibaigusio Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinio posėdžio nutarimais.

Pristatydamas popiežiaus laišką, šiame skirtoje temai „Medijos šeimoje: pavojus ir turtas“, arkiv. S. Tamkevičius sakė, jog ši tema labai aktuali ir mums, lietuviams. Žiniasklaida suteikia tikrai puikią tarpusavio komunikacijos galimybę, o Lietuvoje, žinia, ja ypač pasitikima. Kartu tai įpareigoja labai atsakingai naudotis masinio komunikavimo priemonėmis, kad jos tarnautų asmenims ugdyti, tiesai bei gėriui puoselėti, žmonių bendrystei stiprinti. Arkivyskupas, cituodamas popiežių, pabrėžė, jog už tai atsakingi tiek komunikavimo priemonių vadovai, tiek ir patys tėvai, kurių pareiga surasti išmintingą būdą, kaip žiniasklaida naudotis šeimoje.

Po to arkivyskupas S. Tamkevičius „Bažnyčios kronikos“ fondo vardu apdovanojo keletą žurnalistų. Ganytojo teigimu, „šiais fondo apdovanojimais siekiama paskatinti žiniasklaidos darbuotojus savo darbu prisidėti prie gėrio skleidimo bei Evangelijos vertybių puoselėjimo. Tai, jog pasirenkame

čių parapijos klebonu bei Bijutiškio parapijos administratoriumi, reziduojant Giedraičiuose.

Kun. **Mindaugas Sabonis** atleistas iš Kaišiadorių Kristaus Atsimainymo parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Gegužinės ir Palomenės parapijų administratoriumi, reziduojant Palomenėje.
-Kš-

Kunigų susirinkimas

Gegužės 18 d. Švč. Jėzaus Širdies (Šančių) parapijoje vykusiam eiliniame Kauno I dekanato kunigų susirinkime svarstyti jaunimo sielovados klausimai. Susirinkime dalyvavo Kauno jaunimo centro atstovai Arūnas Kučikas ir Ramunė Gecaitė.

A. Kučikas pateikė kunigams minčių apie jaunimo pastoracijos ypatumus, dabartinę kultūrinę, psichologinę situaciją ir iššūkius. Kunigai pasidalijo savo patirtimi ir pastabomis, su kokiomis problemomis susiduriama jų parapijose ir kas nuveikta šioje srityje.

Jaunimo centro atstovai pristatė liepos mėnesį Šiauliuose vyksiančių Jaunimo dienų programą, supažindino su aktualijomis ir planais. Dekanas kun. Vytautas Grigaravičius kunigus pakvietė organizuoti savo parapijų dalyvių grupes ir aktyviai paremti šį visų vyskupijų rengiamą jaunimo sąskrydį. Nutarta iki birželio 10 d. sudaryti vykstančiųjų į Jaunimo dienas sąrašus, taip pat numatyta surengti parapijose po keletą susitikimų, kurie būtų skirti pasirengti šiai Lietuvos jaunimo šventei.

Susikaupimo diena

Gegužės 8 d. Šv. Jono Teologo vienuolyne šv. Jono kongregacijos broliai surengė susikaupimo dieną „Viltis neapgauna“, kurią vedė Tomas ir Marius Viluckai iš Palangos. Broliai Viluckai yra vieni iš Telšių vyskupijos rekolekcinio veikimo organizacijos steigėjų bei koordinatorių. Pirmoje paskaitoje prelegentai pabrėžė, kad žmogiškoje patirtyje viltis pasirodo siekiant tikslo. Nuo žmogiškosios vilties prie teologinės dorybės pereinama, keičiantis vilties objektui. Žmogiškojo gėrio vietoje prieš mus iškyla Dievas, kuris dovanoja viltį kaip priemonę bendrauti su juo. Pasak šv. Tomo Akviniečio, krikščionis, gyvendamas Dievo galybės pagalbos viltimi, gali nepasiduoti vilties antipodui – nevilčiai.

Kitoje paskaitoje, pasitelkus Abraomo pavyzdį, buvo analizuojami vilties etapai krikščionio gyvenime: širdies neurtas, pažadas, tikėjimas viltimi, drąsa, laukimas, išsipildymas. Baigdami susikaupimo dieną, broliai akcentavo, kad krikščionio vilties pamatas yra Jėzaus prisikėlimas, kuriuo, pasak apaštalo Petro, esame atnaujinti gyvai vilčiai. Krikščionis viliasi sulaukti tokios pat lemties kaip Jėzus. Ji visiškai išsiskleis tik grįžus išganytojui, kai bus atidengti jo pergalės vaisiai. Tad krikščionio viltis iš esmės yra eschatologinė. Viltis mus, dar neregincius savo tikslo, gali labai prie jo priartinti, leisti tarsi pajusti, kad jau turime paveldėtą siekiamąjį gėrį, amžinąjį gyvenimą. Tai kviečia nelikti pasyviems ir liudyti viltį.

Renginio metu buvo švenčiama Eucharistija, vyko broliška agapė, skambėjo krikščioniškos bendruomenės „Dievo mėnuliai“ giedamos giesmės.

-tv-

Diskusija apie smurtą

Gegužės 6 d. Kolpingo kolegija Kaune surengė diskusiją „Smurtas šeimoje – ar galima jį pateisinti?“. Renginį vedė Lietuvos žemės ūkio universiteto Profesinės pedagogikos ir psichologijos katedros vedėjas doc. dr. S. Daukėlas. Diskusijos dalyviai iš įvairių Kauno vyriausybinių ir nevyriausybinių institucijų, draugijų bei Kolpingo kolegijos dėstytojai ir studentai, kolegijos kapelionas kun. R. Kuprys, remdamiesi savo patirtimi ir teorinėmis išvalgomis, diskutavo, kaip atpažinti smurtą, kur yra riba tarp smurto ir prievartos, analizavo fizinio ir psichologinio smurto priežastis ir jo padarinius šeimoje bei pateikė statistinių duomenų.

Prelegentų pranešimuose akcentuota smurto bei skyrybų daroma žala motinoms ir ypač vaikams, apibūdinti fizinio ir dvasinio smurto požymiai, gvildentos jo priežastys, vaikų savignyos prieš smurtautojus formos, metodai. Atkreiptas dėmesys, kad daugiausia smurtaujama alkoholikų, narkomanų bei mažas pajamas turinčiose šeimose. Kauno miesto vyriausiojo policijos komisariato viešosios tvarkos tarnybos vyriausioji specialistė J. Stukienė, apžvelgdama policijos vaidmenį stabdant smurtą, apgailestavo, kad nėra priimto konkretaus teisės akto, kuris reglamentuotų realią pagalbą smurtą patiriančioms šeimoms. Pranešėja pateikė duomenų, kurie rodo, kad vaikai patiria smurtą daugiausia savo aplinkoje,

tik kelis, paprastai vieną katalikiškosios, antrą – pasaulietinės žiniasklaidos atstovą, dar nereiškia, kad nėra ir kitų vertyų pripažinimo bei padėkos. Greičiau priešingai, tai, kad jau septinti metai atsiranda vis naujų, tikrai vertybų būti žurnalistikos pavyzdžiu kolegoms, rodo, jog turime kuo pasidžiaugti, nes yra puikių žurnalistų, o Bažnyčia pastebi kiekvieno nuoširdų indėlį į šį taip svarbų visuomenės komunikavimo darbą“.

Šį sykį arkivyskupas apdovanojo Tomą Vilucką, kuris, nepaisydamas fizinės negalios, daug rašo įvairiems šalies leidiniams: „Katalikų pasauliui“, „Bažnyčios žinioms“, Lietuvos neįgaliųjų draugijos laikraščiai „Bičiulystė“ bei regioninei spaudai, o pastaruoju metu intensyviai bendradarbiauja internetiniame dienraštyje „bernardinai.lt“. Ganytojas dėkojo jam „už nuoseklų Bažnyčios mokymo perteikimą katalikiškojoje spaudoje, už kūrybišką Evangelijos vertybių sklaidą specialiojoje bei elektroninėje žiniasklaidoje“, o svarbiausia – „už kasdien asmeniniu gyvenimu patvirtinamą, rekolekcinį veikimą plėtojama autentišką meilės liudijimą, kurio dėka komunikavimas įgyja tikrąją krikščioniškosios bendrystės kokybę“. T. Viluckas taip pat yra vienas iš Telsių vyskupijos rekolekcinio veikimo organizacijos iniciatorių bei vadovų.

Antrąjį šių metų „Bažnyčios kronikos“ fondo apdovanojimą arkivyskupas S. Tamkevičius įteikė žurnalistei Daliai Jazukevičiūtei, dėkodamas jai „už ilgametį nekonformistinį žurnalistikos darbą; ypač už pastaraisiais metais Lietuvoje itin aktualiai nuskambėjusių bioetikos kontroversijų akivaizdoje savitraštyje „Veidas“ paskelbtas jos publikacijas, puoselėjančias žmogiškąjį orumą bei pilietinę atsakomybę“. Be to, ganytojas padėkojo žurnalistei ir už šiuolaikinio žmogaus dvasinio alkio išvalgų apmąstymą, kūrybišką krikščioniškųjų vertybių perteikimą ir Bažnyčios vaidmens nūdienos gyvenime atskleidimą.

-dch-

Aptarti jaunimo lytinio ugdymo klausimai

Gegužės 13 d. kardinolas A. J. Bačkis, akademinės visuomenės, atsakingų institucijų bei suinteresuotų savo vaikų lytinio ugdymu tėvų atstovai Vilniaus miesto savivaldybėje su Vilniaus meru A. Zuoku aptarė Jungtinių Tautų siūlomą ir kai kuriuose Lietuvos miestuose (Vilniuje, Druskininkuose, Alytaus bei Kauno raj. ir kt.) jau pradedamą įgyvendinti vaikų ir paauglių lytinio švietimo programą „Jaunimui palankios paslaugos Lietuvoje“. Šis projektas susilaukė daugybės kritinių pastabų.

Susitikimo metu buvo prieita prie bendros nuomonės, kad projektas „Jaunimui palankios paslaugos Lietuvoje“ netaikytinas mokyklose. Pasak pasitarimo dalyvių, šio projekto teiginiai, neva vaikai nuo 10 m. turi teisę į konfidencialumą apie savo lytinius santykius ar galimo nėštumo nutraukimą, patys gali prisiimti atsakomybę dėl savo lytinio gyvenimo, nesusiję su doriniu jaunimo ugdymu. Pasitarime dalyvavę psichologijos ir edukologijos specialistai atkreipė dėmesį, kad šioje programoje daugiausia kalbama apie kontracepcijos priemones, galimo nėštumo išvengimą, fiziologinius ypatumus, taigi labiau atsispindi „saugaus sekso“ propagavimas, žalingas nesubrendusių žmonių psichinei ir fizinei sveikatai.

Vilniaus meras A. Zuokas priėmė sprendimą sustabdyti šios programos diegimą Vilniaus miesto mokyklose. „Negali būti vykdoma tokia programa, kurioje dešimtmečiui vaikui ir dvidešimt perkopusiam jaunuoliui taikomi vienodi lytinio ugdymo principai. Lytiškumas – tik dalis asmenybės, todėl pirmiausia jaunimui reikia diegti laiko patikrintas vertybes, į šį procesą būtina įtraukiant tėvus“, – sakė meras.

Pasak kardinolo A. J. Bačchio, projektas „Jaunimui palankios paslaugos Lietuvoje“ nesuderinamas su tradicine šeimos samprata bei LR teisės aktais, apibrėžiančiais tėvų teises ir pareigas. Šį projektą kardinolas apibūdino kaip netinkamo lytinio švietimo pavyzdį.

Buvo nuspręsta mokyklose taikyti Švietimo ir mokslo ministerijos parengtą lytinio ugdymo programą, kurioje, kaip pabrėžė ir Vilniaus meras A. Zuokas, pirmiausia kalbama apie meilę, atsakomybę bei pagarbą savo šeimai. -dk-

Kauno arkivyskupijos kunigų susirinkimas

Gegužės 26 d. Kauno kurijoje vyko eilinis arkivyskupijos kunigų susirinkimas. Tradiciškai jis pradėtas bendra Valandų liturgijos malda. Po to kunigams buvo išsamiai pristatytos Kauno kunigų seminarijos (KKS), šiemet švęsiančios įkūrimo 140-ąsias metines, gyvenimo aktualijos.

Pradžioje kalbėjęs KKS rektorius kun. Aurelijus Žukauskas apžvelgė praejusius mokslo metus (šiuo metu Kaune studijuoja 44 kandidatai į kunigystę, o Šiluvoje, parengiamajame kurse, dar 12). Rektorius taip pat apibūdino dabartinius klierikus: „jie ateina iš šiandienio pasaulio, taigi su savimi atsineša ir šiam laikmečiui būdingas tiek gerąsias, tiek ir neigiamas savybes. O seminarijos vadovybei atsižvelgiant į visa tai tenka dirbti taip, kad iš čia išeitų tinkamai tarnystei šių dienų pasaulyje pasirengę kunigai“.

KKS vicerektorius kun. Vytautas Paukštis trumpai aptarė seminarijos bendrąsias vidaus taisykles bei principus. Jis pabrėžė, kad „sėkmingą šiandienį seminarijos bendruomenės gyvenimą lemia geras tarpusavio susiklausymas ir bendradarbiavimas tarp seminarijos vadovybės, klierikų bei kunigų“.

Apie dvasinį kandidatų į kunigystę ugdymą kalbėjo vienas seminarijos dvasios tėvų kun. Arvydas P. Žygas. Jis aptarė vieną iš taikomų dvasinio ugdymo metodų: kandidatui pateikiamas kunigiškosios tarnystės idealas, kuris laipsniškai siekiamas įgyvendinti, pradedant nuo savęs pažinimo, einant prie artimesnio Kristaus pažinimo, kol galiausiai tiesiog „užsikrečiama“ šiuo kunigiškosios tarnystės pagal Kristaus pavyzdį idealu ir tuomet einama tarnauti šiandienos pasaulio žmonėms.

Pabaigoje kalbėjęs kun. Kęstutis Kėvalas, seminarijos parengiamojo kurso vadovas, pristatė pirmųjų mokslo metų rezultatus ši kursą perkėlus į naujuosius Jono Pauliaus II namus Šiluvoje. Kun. K. Kėvalas pasidžiaugė, kad parengiamojo kurso iškėlimas į Šiluvą labai pasiteisino, nes naujieji namai, sėkmingai derinant formaliąją – akademinę seminarijos ugdymo programą su neformaliomis galimybėmis (pvz., susitinkant su atvykstančiais piligrimais, pasikviečiant įvairias grupes bei asmenis seminarams, ir pan.) sukūrė palankią aplinką būsimiems seminaristams labiau atsiskleisti.

Po to Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius su kunigais aptarė arkivyskupijos bei visos visuomenės gyvenimo aktualijas, atsakė į kunigams kilusius klausimus. Susitikimas užbaigtas bendra malda bei pietumis.

Kitas arkivyskupijos kunigų susirinkimas kurijoje numatytas birželio 24 d. – švenčiant Kauno arkivyskupijos globėjo Šv. Jono Krikštytojo iškilme. -dch-

Vilkaviškio vyskupijos kunigų simpoziumas Marijampolėje

Gegužės 11 d. Marijampolės seminarijoje vykusiame kunigų simpoziume su Vilkaviškio vyskupijos dvasininkais bendravo Lietuvos šeimos centro direktorė Violela Valantiejūtė ir jaunimo programų koordinatorius Saulius Matulevičius. Svečiai supažindino su šiandieniais iššūkiais šeimai.

Saulius Matulevičius kalbėjo apie Lietuvoje bandomą įdiegti projektą „Jaunimui palankios paslaugos“. Prelegentas išreiškė susirūpinimą, kad „Jaunimui palankios paslaugos“ remiasi praeito amžiaus šeštame dešimtmetyje įvykusios seksualinės revoliucijos pasaulėžiūra, kurios padariniai itin skaudūs. Kai lytiškumas suvokiamas vien kaip biologinis organizmo poreikis, kurį būtina patenkinti, dėmesys nukrypsta į laisvo arba saugaus

kur mokosi ir gyvena. Pasak jos, per 2003 m. Kauno m. policija gavo apie 600 pranešimų dėl nukentėjusių vaikų (14–17 m. vaikai sudaro 62 proc.), iš kurių kas penktas nepilnametis patyrė smurtą šeimoje, per 200 buvo apvogti ar apiplėšti prie mokyklų, mokyklose, daugiausia dėl mobiliųjų telefonų ir t. t. Anoniminės apklausos tyrimas, kuriame dalyvavo 500 moksleivių iš 20 Kauno mokyklų, parodė, kad apie 30 proc. moksleivių smurtą patyrė nuo nepažįstamų, o 70 proc. – nuo pažįstamų žmonių, 57 proc. smurtą išgyveno vidujai.

Kolpingo kolegijos dėstytoja R. Didžiulienė pateikė smurto šeimoje tyrimo, kuriame dalyvavo 61 žmogus, iš jų 80 proc. moterų, rezultatus. Psichologė doc. dr. A. Palujanskienė akcentavo tėvo vaidmens ir švelnumo svarbą šeimoje, nes, pasak jos, bet kokia prievarta turi įtakos vaiko ugdymui šiandien ir ateityje. -jp-

Moksleivių ateitininkų pavasario akademija

Gegužės 7–9 d. Šiauliuose vyko Moksleivių ateitininkų pavasario akademija tema „Jei tylėsiu, akmenys ims šaukti!“. Tai jau trečioji šiais mokslo metais Moksleivių ateitininkų sąjungos centro valdybos rengiama akademija. Šių metų akademijos – rudens, žiemos ir pavasario – buvo sujungtos į vieną ciklą, pavadintą „Klausytis, maštyti, skelbti“.

Akademija prasidėjo vadovų komandos vaidinimu. Įvadinę paskaitą apie skelbimo prasmę skaitė Kauno jėzuitų gimnazijos direktorius kun. Gintaras Vitkus SJ. Po paskaitos ateitininkai dalyvavo šv. Mišiose, kurias aukėjo Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis. Šiaulių ganytojas, pasakęs trumpą sveikinimo kalbą, negausų ateitininkų būrelį padaršino aktyviai įsitraukti į skelbimo darbus bei pakvietė dalyvauti šią vasarą Šiauliuose vyksiančiose Jaunimo dienose. Vakare buvo surengti prisistatymai bei linksmoje gegužinėje šokti įvairių tautų liaudies šokiai.

Šeštadienį akademijos dalyviai klausėsi paskaitų. Pirmąją paskaitą „Evangelizacija nelaisvės sąlygomis“ skaitė vienas Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronikas leidėjų Petras Plumpa. Prelegentas kalbėjo apie stiprios valios ir tvirto charakterio žmones, rizikavusius savo laisve ir gyvybe ir sovietmečiu skelbusius tikėjimo tiesas. Šiaulių universiteto profesorius Skir-

mantas Valentas atskleidė kalbos meno grožį poetikoje. Apie Europos Sąjungą daug įdomybių pateikė istorijos mokytojas Aurimas Šukys.

Popiet vyko vaizdo mokymai. Kiekvienas dalyvis turėjo pasakyti kalbą, kuri buvo filmuojama, po to kartu žiūrint aiškintasi, kokios buvo klaidos ir privalumai. Vakare buvo aukojamos šv. Mišios. Vaidinimų vakare moksleiviai kūrybingai pavaizdavo tai, ką labiausiai įsiminė per paskaitas. -jl-

Šviesos šventė

Balandžio 26 – gegužės 2 d. Vokietijoje, Altenbergo jaunimo švietimo namuose, viešėjo 15 žmonių delegacija iš Kauno ir Vilniaus arkivyskupijų. Viešnagės tikslas – dalyvauti kasmetinėje tradicinėje Altenbergo Šviesos šventėje ir į Vilnių parvežti uždegtą žibintą, simbolizuojantį taikos ugnį. Šventėje dalyvavo apie 300 jaunų žmonių iš Vokietijos, Italijos, Prancūzijos, Airijos ir Lietuvos. Pasak R. Gecaitės, jaunimo susitikime buvo meldžiamasi už taiką pasaulyje, diskutuojama kūrybinėse grupėse ir per įvairias menines formas (šokį, piešimą, žodį) bandoma įprasminti ir įvertinti taikos svarbą pasaulyje. Be to, buvo organizuojamos išvykos į muziejus, bendrakultūriniai vakarai, kuriuose delegacijos pristatė savo šalis. -jp-

Pasirašyta bendradarbiavimo sutartis

Gegužės 3 d. A. C. „Patria“ ir Kauno kartų namai pasirašė bendradarbiavimo sutartį, kuri tęsis iki šių metų pabaigos. Kartu bendradarbiaujant norima kuo daugiau Kauno miesto vyresniųjų klasių moksleivių įtraukti į trumpalaikę savanoriško darbo veiklą. Pasak šio projekto koordinatorės B. Lažuninkaitės, į savanorišką veiklą moksleiviai bus įtraukinėjami lankant juos mokyklose pamokų metu, išsamiai supažindinant su veikla, tikslais ir uždaviniais. Praktinėje savanoriškoje veikloje ir seminare gauta informacija suteiks moksleiviams galimybę įsitraukti į ilgalaikę (nuo 3 iki 12 mėn.) savanorišką socialinę veiklą jaunimo organizacijoje A. C. „Patria“ ir kitose Kauno miesto jaunimo organizacijose. Šias iniciatyvas remia Kauno jaunimo reikalų taryba ir Valstybinė jaunimo reikalų taryba. Dalyvaujant projektui moksleiviai pristatinės karštus pietus Kauno Vilijampolės mik-

sekso propagavimą ir mokymą. Tuo būdu žmogaus atsakomybė už bendravimą, santykius, bent jau netiesiogiai, atiduodama kontracepcijai.

Projekto „Jaunimui palankios paslaugos“ siūlomas lytinis švietimas yra nesuderinamas su Katalikų Bažnyčios mokoma morale, ginančia skaisčių bendravimą iki santuokos ir natūralų šeimos planavimą. Tad katalikams tėvams šis projektas kelia rimtą rūpestį. Projekte sakoma, kad „jauni žmonės turi teisę [...] laisvai ir sąmoningai apsispręsti dėl seksualinės patirties, malonumo ir seksualinės orientacijos“, kad jaunų žmonių poreikius atitinkančių paslaugų teikimą palengvina „įperkami ir prieinami reikmenys, pvz., prezervatyvai ir kontraceptinės priemonės“, kad jiems teikiant šias paslaugas turi būti „garantuojamas konfidencialumas“. Pasak prelegento, kyla klausimas, ar tai reiškia, kad dešimtmečiai vaikai „konfidencialiai“, slapta nuo tėvų, galės apsispręsti lytiniam aktyvumui, ir jiems bus sudarytos sąlygos įsigyti kontraceptinių priemonių?

Saulius Matulevičius pabrėžė, kad katalikai tėvai neturi likti abejingi šių reiškinų akivaizdoje, nes juos tam įgalina ir Lietuvos Respublikos Civilinis kodeksas, kuriame skelbiama, kad tėvai „privalo rūpintis savo vaikų sveikata, jų dvasiniu ir moraliniu ugdymu. Tėvai, atlikdami šias pareigas, turi pirmumo teisę prieš kitus asmenis“.

Lietuvos šeimos centro direktorė Vijoleta Valantiejutė pažvelgė į kai kuriuos šiandieninių iššūkių šeimai užkuliusius bei priežastis. Esminius santykius tarp vyro ir žmonos, tėvų ir vaikų neabejotinai gina Konstitucija bei kiti valstybės įstatymai, tačiau įvairios organizacijos vienokiu ar kitokiu būdu daro įtaką, kad pliuralizmas išgalėtų net ir pamatinių vertybių plotmėje: nebelineka vienos tiesos, šeimai prilyginama tos pačios lyties asmenų partnerystė ir panašiai. Taip į deklaruojamus kilnius siekius įmaišomas šaukštas deguto, pasak patarlės, sugadinantis ir statinę medaus.

Vijoleta Valantiejutė priminė, kad Katalikų Bažnyčios mokymui apie šeimą ir pagarbą negimusiai gyvybei prieštarauja kai kurie Šeimos planavimo ir seksualinės sveikatos asociacijos, kuri yra Tarptautinės planuotos tėvystės federacijos narė, principai. Tą pat būtų galima pasakyti ir apie Moterų informacijos centrą, Jungtinių Tautų plėtros programos atstovybę Lietuvoje, Atviros Lietuvos fondą, Valstybinę visuomenės sveikatos priežiūros tarnybą. Prelegentė perspėjo, kad kai kuriose mokyklose kontraceptines priemones platina ten esantys medicinos punktai. Jas taip pat propaguoja Švietimo ir mokslo ministerijos patvirtinti biologijos vadovėliai.

Pastebėta, kad, nepaisant principinių nuostatų skirtumo, kontraceptinį mąstymą ugdančios organizacijos dažnai ieško įvairių ryšių su Katalikų Bažnyčia, kalba apie bendradarbiavimą su ja, tad reikalingas budrumas, kad žmonės nebūtų klaidinami.

Vijoleta Valantiejutė taip pat išvardijo kai kurias institucijas, puoselėjančias katalikišką požiūrį į šeimą ir gyvybę: tai šeimos centrai, Leidybos ir informacijos centras „Už gyvybę“, Lietuvos teisininkų sąjunga „Už šeimą ir gyvybę“, Kauno krikščioniškieji gimdymo namai. Buvo paminėta ir konkreti pagalba šeimai: savaitgaliniai „Sutuoktinių susitikimai“, padedantys vyrui ir žmonai atnaujinti tarpusavio meilę; šeimas suburti į bendruomenę ir pagelbėti joms puoselėti krikščioniškąsias vertybes siekianti programa „Stebėk, vertink, veik“. -apn-

Lietuvoje lankėsi tėvas Samuelis Rouvillois

Gegužės 19–22 d. Lietuvoje viešėjo stambių Europos įmonių konsultantas, pasaulyje gerai žinomas filosofas, teologas, pripažintas politikos ir verslo etikos ekspertas – Šv. Jono kongregacijos tėvas dr. Samuelis Rouvillois (Prancūzija).

Gegužės 19 d. svečias LR Seime susitiko su Lietuvos politikais. Šio seminaro-diskusijos politikos ir etikos klausimais idėjos globėjai buvo Prezidentas Valdas Adamkus, Seimo nariai Česlovas Juršėnas, Andrius Kubilius, Algimantas Salamakinis, Artūras Skardžius, Krašto apsaugos ministras Linas Linkevičius, Vilniaus miesto meras Artūras Zuokas.

Tėvas Samuelis Rouvillois skaitė paskaitą apie sparčiai besikeičiantį pasaulį, globalizacijos procesus, jų įtaką politinei atsakomybei, asmeninės etikos ir politikos santyki. Paskaitos metu buvo apibūdintos „europietiško“ ir „amerikietiško“ visuomenės valdymo modelių ydos, paliestas pripažintų visuomenės procesų valdymo mechanizmų netobulumas. „Tad kokiais kriterijais pirmiausia reikėtų vadovautis imantis politinės atsakomybės?“ – klausė prelegentas. Remdamasis Sokrato ir Solženycino išvalgomis, dr. Samuelis Rouvillois siūlė pirmiausia remtis blaiviu suvokimu vertinant realią situaciją ir tik paskui į problemą atsižvelgti moralės aspektu. Kita vertus, pastanga suprasti žmogų – kas jis, dėl ko gyvena – yra nuolatinė būtinybė. Prisiimti tiek politinę, tiek ir bet kokią kitą atsakomybę galima tik suvokus ir pripažinus savo pažeidžiamumą, kuris jokia būdu nereiškia nevisavertiškumo, veikiau priešingai, – natūralią žmogaus būseną, nes vienas pagrindinių žmogaus prigimtį apibūdinančių bruožų yra jo dužlumas, pažeidžiamumas.

Susitikimas peraugo į gyvą diskusiją, kurios metu dr. Samuelis Rouvillois atsakė į dalyvių klausimus, pasidalijo savo netradiciniu požiūriu į daugelį opių problemų.

Gegužės 20 d. dr. Samuelis Rouvillois viešbutyje „Le Meridien Villon“ susitiko su Lietuvos verslo elitu. Pagrindiniai šio seminaro verslo etikos temomis rėmėjai ir organizatoriai buvo Lietuvos pramonininkų konfederacijos Mokymų centras ir Vadovų klubai.

Per susitikimą su Lietuvos verslininkais Samuelis Rouvillois kalbėjo apie globalizacijos procesus, revoliucinius pasikeitimus pasaulio ekonomikoje ir jų sąlygotą pasikeitimą visuomenėje. Prelegentas pastebėjo, kad nuo konkurencinės ekonomikos pereinama į konkurencinį karą. Ekonomika tapo beveik neprognozuojama. Vadovas turi suvokti, kad šiais laikais įmonė vaidina ne tik ekonominį, bet ir socialinį vaidmenį. Mūsų pašaukimas ne siekti žmogiško tobulumo, bet kasdien atnaujinti ir stiprinti pasitikėjimą žmogumi, suprasti, kas yra žmogus. Vadovas, žmogiškai mylintis ir pasitikintis savo darbuotojais, yra įmonės vilties simbolis.

Pasibaigus paskaitai, dr. Samuelis Rouvillois atsakė į konkrečius dalyvių klausimus. Remdamasis didžiule asmenine patirtimi, jis siūlė priimtinių išeičių net iš, atrodytų, beviltiškų situacijų. Samuelio Rouvillois kalboje nestigo gilaus verslo aplinkos supratimo, humoro, kartais – paradoksalių vertinimų. Paklaustas, ką šiuo metu galėtų pasiūlyti Lietuvai, dr. Samuelis Rouvillois sakė esąs įsitikinęs, kad mūsų šalis, jos verslininkai, tikrai sugebės pateikti šviežių idėjų, novatoriško mąstymo ir iniciatyvų, kurios taip reikalingos seniesiems Europos „drambliams“.

Gegužės 21 d. Šv. Jono kongregacijos vienuolyne svečias iš Prancūzijos kalbėjo apie iššūkius krikščionims politikoje ir versle. Pradėjęs nuo svarstymo, kas gi yra tikrasis krikščionis, prelegentas pabrėžė, jog krikščioniui neužtenka „prisidėti prie krikščioniškų vertybių puoselėjimo“, tikrasis krikščionis yra „tas, kuris pakeičia savo gyvenimą pagal Kristaus modelį“. Tikėjimas krikščionims vadovams suteikia ramybę, o tai ypač svarbu šiais sudėtingais laikais, kai nebeįmanomos ilgalaikės prognozės nei ekonomikoje, nei visuomenėje. Tėvas Samuelis, iškėlęs klausimą, ką gi keičia buvimas krikščioniu gyvenime, sakė, jog „per tikėjimą Dievas pirmiausia atverčia mūsų širdį, o proto atžvilgiu lieka darbuotis mums – nebijokime siekti proto aiškumo veikdami, ieškodami tiesos ir aiškumo“. Pasak prelegento, krikščionis turi malonę matyti du dalykus: žmogaus didybę ir jo trapumą. Svar-

rorajone gyvenantiems vienišiams senukams, kuriems maistą ruoš Kauno kartų namai. -jp-

Programa „Šeimos užuovėja“

Vilniaus arkivyskupijos *Caritas* vaikų ir paauglių (16–18 m.) dienos centre „Vilties Angelas“ jau nuo 1997 m. vykdoma viena iš šio centro siūlomų programų „Šeimos užuovėja“, kurios dalyvės – vaikai, besilankančių Dienos centre, mamoms. Programos tikslas – garantuoti visokeriopą socialinę, psichologinę ir pedagoginę pagalbą tiek vaikams, tiek ir jų mamoms. Veikia kelios grupės. Meno terapijos grupėje moterys pirmiausia suranda jaukią ir malonią aplinką, yra besąlygiškai priimamos, ne tik turi galimybę kartu ieškoti išeičių iš sunkumų, bet ir spręsti užimtumo problemą: pavyzdžiui, neturincios pastovaus darbo kasdien su profesionalia dailininke kuria atvirukus iš įvairių žolynų bei gėlių. Psichologinėje savitarpio pagalbos grupėje moterys gali konsultuotis su socialiniu darbuotoju, psichologu, teisininku. Du kartus per mėnesį jos susitinka su psichologe. Pokalbių temos labai įvairios – bendravimas, konfliktai, vaikai ir paauglio psichologijos ypatumai, teigiamų savo savybių įsisąmoninimas, savivertė ir savigarba ir t. t. Įspūdingai ir jaukiai švenčiamos religinės šventės. Moterys bent kartą per mėnesį dalyvauja įvairiose kultūrinėse ar pažintinėse programose. -dk-

Muzikos šventė

Gegužės 9 d. šv. Kazimiero jubiliejinių metų proga Rokiškyje surengta chorinės muzikos šventė „Laiko žingsniai“, kuri prasidėjo Šv. Mato bažnyčioje. 8 ir 12 val. šv. Mišiose giedojo Rokiškio kultūros rūmų mišrus choras „Sietynas“ ir Šv. Mato bažnyčios vokalinė grupė, vargonavo L. Janionis. 10 val. giedojo jungtinis Rokiškio muzikos mokyklos choras ir mokytojų ansamblis, Romuvos, J. Tubelio gimnazijų, Čiobiškio pagrindinės mokyklos mergaičių ansambliai ir Jekabbilio muzikos mokyklos (Latvija) choras (vad. M. Sudra). Vargonavo L. Janionis ir Z. Malcienė.

Po pietų Rokiškio kultūros rūmuose vyko konferencija tema „Chorinė ir vokalinė muzika Lietuvos kultūrinėje situacijoje“. Prelegentai – Reda Kazlauskienė, Alfonsas Vildžiūnas ir viešnia iš Latvijos Leona Paunina. Pasibaigus konferencijai, buvo tęsiamas šventinis koncertas, prie jau minėtų chorų prisijun-

gė Biržų kultūros centro mišrus choras „Agluona“ ir Klaipėdos muzikos centro mišrus choras „Aukuras“.

Aktoriaus kompozicija

Gegužės 10 d. Palaimintojo Jurgio Matulaičio kunigų seminarijoje Marijampolėje aktorius Česlovas Stonys klierikams paskaitė literatūrinę kompoziciją „Aš jus visus mylėsiu“. Pasakojimais, patarlėmis, priežodžiais, liaudies dainomis atskleista lietuvių tautosakoje glūdinti pagarba gamtai, augmenijai ir gyvūnijai, silpnesniam žmogui, gintam žodžiui. Kompozicijoje protėvių gebėjimas nesavanaudiškai mylėti, pastebėti grožį ir jį puoselėti priešpriešinamas vartotojiškai mąstysenai ir elgsenai, taip pat netiesiogiai kviečiama labiau atsiverti Dievo žodžiui, tvirtinančiam, kad „žmogus yra gyvas ne viena duona“. Liaudies pasakos apie žodį, kuris, kartą išstartas, neatšaukiamai išsipildo, skatina jausti atsakomybę už tai, ko linkima kitam, ir prisiminti apaštalo paraginimą: „Joks bjaurus žodis teneišeina iš jūsų lūpų; kalbėkite vien kas gera, kas tinka pamokyti ir duoda naudą klausytojams“ (Ef 4, 29). -apn-

Liturginių drabužių paroda

Gegužės 8 d. Anykščių šv. Mato bažnyčioje buvo atidaryta liturginių drabužių paroda vysk. Antanui Baranauskui ir kun. Klemensui Kairiui atminti. Parodą surengė A. Baranausko ir A. Vienuolio-Žukausko memorialinis muziejus. Visi parodoje eksponuojami liturginiai drabužiai – o jų per trisdešimt – yra iš Anykščių bažnyčios. Paroda nėra tik liturginių drabužių kolekcija: ji atspindi krikščionybės istoriją, nes kiekvieno drabužio kilmė, kartais siekianti net anksčiau amžius, raida per daugelį šimtmečių leidžia giliau pažvelgti į Bažnyčios istoriją, suvokti ceremonijų prasmę ir dvasią.

Liturginiai drabužiai eksponuojami pagal spalvas, paaiškintos jų reikšmės. Vienas iš arnotų dovanotas rašytojo A. Vienuolio. Porą arnotų dovanojo pasaulio lietuvių vyskupas Antanas Baltakis, pokario vingių nublokštas už Atlanto. Vienas naujausių arnotų irgi primena, kad mūsų tautiečiai istorijos valia išblaškyti po visą pasaulį, – tai Romo Jasiukonio, gyvenančio Los Angeles, graži dovana. Svarbiausias parodos akcentas – arnotas iš Seinų katedros, dar meną vyskupą A. Baranauską. Sunku šiandien spėlioti, ar iš

biausia čia – nebijoti būti pažeidžiamam, atsisakyti antžmogio idėjos, nes Dievas nori pasinaudoti mūsų trapumu, kad galėtų per tai daryti stebuklus.

Kalbėdamas apie pasaulį, tėvas Samuelis sakė, kad pastaraisiais laikais žmonija išpuoselėjo tris genialius dalykus: technologijas, vartojimą ir komunikacijas. Pasak jo, nereikėtų pamiršti, kad tai priemonės, kurios iš esmės nekeičia žmogaus. Technologijos, kaip galia valdyti, vartojimas, kaip galimybė būti aprūpintam, komunikacijos, kaip žinių, informacijos turėjimas ir valdymas, neišsprendžia žmogaus negalios, laimės ir protingumo problemiško. Išlieka pavojus likti nepajėgiam, neveiksmingam, nelaimingam, neprotingam, paviršutiniškam. Tėvas Samuelis pabrėžė, kad svarbiausi dalykai vyksta ne išorėje, bet viduje – žmogaus širdyje. Ir krikščionio pašaukimas visada buvo ir išlieka tas pats – puoselėti širdies gilumą. Svečias teigė, kad tai įmanoma pasitikint Dievu, kitais ir pernelyg nesureikšminant savęs. Pasak jo, broliška meilė yra susieta su Dievo malone. Per ją labiausiai veikia Dievas. Krikščionis – tai žmogus, kuriam reikalingi broliai. Bažnyčios pašaukimas – pirmiausia ne institucija, o šeima, brolystė. Kaip išskirtinį krikščionio požymį tėvas Samuelis išskyrė atsakomybę: viena vertus, reikia būti vaikais, suvokiant, kad viskas yra Tėvo rankose, ir, kita vertus, kartu veikiant „būti tėvais“, pasirengusiais prisiimti atsakomybę.

Pasibaigus paskaitai, dr. Samuelis Rouvillois atsakė į klausimus, pateikė konkrečių pasiūlymų, kaip nenusižengiant krikščioniškai moralei spręsti verslo aplinkoje išskylančias problemas. Susitikime dalyvavęs kardinolas Audrys Juozas Bačkis padėkojo lektoriui ir pabrėžė, kad dr. Samuelis Rouvillois išsakytos mintys aktualios ir mūsų Bažnyčiai, kurios pagrindine funkcija neturėtų tapti vadyba. Susitikimas baigėsi malda ir kardinolo palaiminimu.

Tėvo Samuelio Rouvillois viešnagė Lietuvoje organizavo neformali verslininkų ir visuomenės veikėjų grupė IDĖJA bei Šv. Jono kongregacija.

-tv, ašvd-

„Kartu dėl Europos“

Gegužės 15 d. Vilniaus rotušėje Krikščionių pilietinio veikimo centras, fokiarių judėjimas Lietuvoje, bendradarbiaujant judėjimui *Pro Sanctitatae*, organizacijai „Jaunimas už suvienytą pasaulį“, taip pat Lietuvos jungtinei metodistų Bažnyčiai ir kt. bendruomenėms, organizavo renginį „Kartu dėl Europos“, kuriame dalyvavo įvairių denominacijų krikščionys, politikai bei visuomenės veikėjai. Renginį globojo kardinolas Audrys Juozas Bačkis.

Iniciatyva „Kartu dėl Europos“ suvienijo daugiau nei 150 Europos didmiesčių, susijungusių palydoviniu ryšiu su pagrindiniu renginiu Štutgarte. Tokiu būdu galima buvo kartu aptarti ir numatyti perspektyvas naujojoje Europoje. Susitikimo šūkis – „Prisidedant įkvėpti sielą naujai Europai – vieningai skirtumuose“. Pagrindinės jo metu aptartos temos buvo šios: „Naujas gyvenimo būdas besikuriančiai Europai“, „Tautų integracija vienybėje ir skirtumuose“ ir „Vieninga Europa dėl vieningo pasaulio“. Susitikime dalyvavo daugiau nei 150 įvairių judėjimų bei grupių, priklausančių įvairioms Bažnyčioms ir bažnytinėms bendruomenėms, atstovai.

Renginyje dalyvavo ir sveikinimo kalbas sakė kardinolas A. J. Bačkis, apaštališkasis nuncijus P. S. Zurrbrigenas, buvęs Lietuvos prezidentas V. Adamkus, Vilniaus meras A. Zuokas, Seimo nariai V. P. Andriukaitis, I. Degutienė ir kt., taip pat svečiai iš užsienio – Latvijos liuteronų Bažnyčios arkivyskupo atstovas vyskupas Pavilsas Bruversas, Estijos stačiatikių Bažnyčios atstovas kun. Alexanderis Aivaras Sarapikas.

Meninėje programoje dalyvavo Vilniaus arkikatedros choras (vad. Violeta Navickaitė, varg. Bernardas Vasiliauskas), kamerinis orkestras (vad. Joana Tarasevičienė), fortepijonu grojo Tadas Dalyda ir Algirdas Tamulevičius,

fleita – Giedrė Venskevičienė. Pantomimos grupė, kurioje vaidino jaunimas iš įvairių bendruomenių, parengė išpūdingą spektaklį „12 žvaigždžių“ (rež. Silvija Bielskytė), vyko kelių Lietuvoje veikiančių bendruomenių prisistatymai, įvairių judėjimų atstovai pasidalijo liudijimais bei patirtimi. Buvo rodomi Štutgarte vykusio renginio vaizdo įrašai. Susitikimo dalyviai išgirdo R. Prodžio, F. Aschoffo, U. Parzany, Chiaros Liubich ir kt. kalbas.

Renginys baigėsi bendra įvairių krikščioniškų Bažnyčių atstovų malda bei perskaityta „Štutgarto deklaracija“, kurioje, be kita ko, sakoma: „Europa pasiekė lemtingą savo egzistencijos bei ateities užmojų tašką: ji jau nebegali apsiriboti vien rinka ar sąjunga, siekiančia savųjų piliečių saugumo. Junta, jog naujas Dievo meilės dvelksmas virš visų Jo tautų skatina Europą būti kažkuo daug daugiau. <...> Mes, susirinkę Štutgarte ir susijungę su paraleliai vykstančiais renginiais daugiau nei 150 kontinento miestų, norime kartu su visais geros valios vyrais ir moterimis darbuotis dėl Europos, kuri būtų meilės ir brolystės vieta, kuri aiškiai suvoktų savo atsakomybę ir pasirodytų esanti atvira visam pasauliui“.

Tarptautinė kariūnų konferencija

Gegužės 5–9 d. Vilniaus jėzuitų gimnazijos stovyklavietėje (Gobstų km., Vilniaus r.) vyko antroji tarptautinė krikščioniškoji kariūnų konferencija. Joje dalyvavo apie 70 kariūnų iš 12 valstybių – JAV, Norvegijos, Anglijos, Vokietijos, Lenkijos, Čekijos, Olandijos, Slovėnijos, Švedijos, Suomijos, Estijos ir Lietuvos.

Ši Lietuvos kariuomenės ordinariato ir Karo akademijos rengiama konferencija būsiamiems karininkams teikia puikią galimybę giliau pažinti krikščioniškąjį tikėjimą, skirtingas denominacijas, tarpusavyje dalytis tikėjimo patirtimi ir išvalgomis, naujaip pažvelgti į Šventąjį Raštą ir rasti naujų sprendimų savo, kaip būsimo vado, tarnyboje.

„Kiekvienas susitikimas yra ypatinga Dievo dovana. Tik šitaip gebame atpažinti save, pasitikrinti savo žmogiškumą ir pamatyti Dievo paveikslą bei panašumą vienas kitame“, – konferenciją pradėdamas sakė kariuomenės ordinaras vyskupas Eugenijus Bartulis.

Kartu su konferencijos prelegentais – plk. J. Supa (JAV), mjr. H. Vinesu (Anglija), kpt. I Woldu (Norvegija), plk. ltn. Dicku Barnesu, Dawidu Baldwinu (JAV), t. A. Saulaičiu SJ (Lietuva) įvairių šalių kariūnai gilinosi į Biblijos tiesas: kaip priimti ir įtikėti Jėzų Kristų kaip savo Gelbėtoją, ko Biblijoje mokoma apie maldą, kaip ją skaityti, pritaikyti asmeniniame gyvenime. Kariūnai klausėsi paskaitų, mažose grupelėse dalijosi savo tikėjimo patirtimi bei drauge ieškojo atsakymų į šiandienos kariuomenėje ir visuomenėje iškylančius opius klausimus. Kiekviena diena prasidėdavo ir baigdavosi bendra malda, o sekmdienį buvo švenčiamos iškilmingos konferencijos uždarymo šv. Mišios.

Konferencijos dalyviams buvo pasiūlyta ir kultūrinė bei sportinė programa. Kariūnai aplankė Trakų pilį, išžymias Vilniaus vietas, išbandė jėgas sportinių žaidimų aikštelėse, kultūriniame vakare kiekvienos valstybės atstovai pristatė nacionalinius šokius ir dainas, o vakarodami prie laužo aptarė savo kasdienybę akademijose.

Konferencijos organizatoriai – Lietuvos kariuomenės ordinariatas ir Lietuvos gen. Jono Žemaičio karo akademija, – atsižvelgdami į teigiamus dalyvių vertinimus ir pageidavimus, planuoja tokias konferencijas rengti ir ateityje. –jkub-

Europos Caritas konferencija Dubrovniko

Gegužės 11–15 d. Dubrovniko, Kroatijoje, vyko Europos Caritas regioninė konferencija, kurioje dalyvavo 90 delegatų ir svečių, atstovavusių 38 Europos

tiesų juo vilkėjo vyskupas. Tai greičiau simbolis, savotiškas tiltas iš A. Baranauko laikų į mūsų dienas.

Tą pačią dieną Anykščių šv. Mato bažnyčioje klebonas Stanislovas Krumpliauskas minėjo savo kunigystės 30-metį. Šia proga švenčiamoje Eucharistijoje dalyvavo Panevėžio vyskupas Jonas Kauneckas, Gardino vyskupas Aleksanderis Kaškievičius, kun. Stanislovo kurso draugai bei svečiai kunigai. -ksm-

Tėvų katechezė

Gegužės 20 d. Prienu parapijos bažnyčioje surengta tėvų, kurių vaikai rengiasi Susitaikinimo ir Eucharistijos sakramentų šventimui, katechezė. Katechezę pradėjo kun. Rytis Baltušaitis, pabrėždamas tėvų atsakomybę už savo vaiką įvairiose gyvenimo srityse ir situacijose svarbą.

Apie tėvų atsakomybę lytiškai ugdamus vaikus kalbėjo Kauno arkivyskupijos Šeimos centro bendradarbė Onutė Darbutaitė. Prelegentė pirmiausiai supažindino tėvus su lytinio švietimo projektu „Jaunimui palankios paslaugos“ ir patarė, ką tėvai turėtų daryti, kad jų vaikai netaptų kažkieno biznio auka. Taip pat kalbėta apie tėvų galimybes lytinio auklėjimo srityje, pabrėžiant atvirumą, paprastumą ir vaikų bei paauglių teigiamos savivertės ugdymą. „Būkite budrūs, budėkite, kad jūsų vaikai turėtų prasmingą ateitį, nesulaužytą gyvenimą, kad jie būtų tikrosios ateities kūrėjai. Jūs esate jiems svarbiausias pavyzdys. Nebijokite parodyti savo meilės ir tikrumo“, – sakė O. Darbutaitė. Tėvai nusprendė, kilus kebliai situacijai, konsultuotis su šeimos centrais. -do-

Susitiko viktorinos laimėtojai

Nuo vasario mėnesio visuose Kaišiadorių vyskupijos dekanatuose 5–6 kl. mokiniams buvo organizuota viktorina „Pasinerk į džiaugsmingus tikėjimo labirintus“, norint paskatinti paauglius domėtis tikėjimo klausimais bei suteikti jiems galimybę dalytis tikėjimo išvalgomis, išgyventi bendrystės džiaugsmą.

Viktorinoje dalyvavo 29 komandos, o dekanatų nugalėtojai – Bagaslaviškio (Širvintų dekanatas), Jiezno „Dangaus kareivių“ (Stakliškių dekanatas), Merkinės (Merkinės dekanatas), Elektrėnų „Samariečių“ (Elektrėnų de-

kanatas), Butrimonių (Alytaus dekanatas), Molėtų (Molėtų dekanatas) ir Kaišiadorių (Kaišiadorių dekanatas) komandos – gegužės 15 dieną susitiko Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarijoje. Per 50 vaikų, pasiskirstę į 4 didelius būrius, pagal nuorodas ieškojo paslėptų vėliavų, kurios kiekviena turėjo savo žinią. Grįžusios komandos turėjo pristatyti vėliavos žinią kitoms komandoms. Pasibaigus viktorinai, vyko draugiška agapė. -is

Atgavios valandėlė abiturientams

Gegužės 6 d. Panevėžio vyskupijos jaunimo centro dvasinio ugdymo koordinatorius br. J. Glebas CFX susitiko su Zarasų „Ažuolo“ gimnazijos II ir IV klasių mokiniais, kuriems aiškino, kas yra pašaukimas.

Pašaukimas, pasak br. Juozapo, tai ne tik savo gyvenimo kelio pasirinkimas, tai balsas, kviečiantis mylėti, dvasiškai tobulėti, siekti laimės bei išganymo. Svarbu, kad kiekvienas žmogus išgirstų ir suprastų to kvietimo – pašaukimo reikšmę ir prasmę. Svečias pasakojo apie tai, kaip jis išgirdo kvietimą vienuoliškam gyvenimui.

Br. Juozapas trumpai supažindino jaunimą su Panevėžio vyskupijos jaunimo centro veikla bei pakvietė atvykti birželio 6 d. į Panevėžio vyskupijos jaunimo susitikimą ir liepos 24–25 d. Šiauliuose vyksiančias Jaunimo dienas. Susitikimo pabaigoje svečias siūlė moksleiviams kelias minutes nusimesti įtampas ir rūpesčių našta ir pamedituoti, įsiklausyti į vidinį sielos šauksmą. Br. Juozapas ragino moksleivius neužmiršti įsiklausyti į savo vidinį balsą, kai teks spręsti ypatingus ir sunkius pašaukimo klausimus, perkainoti vertybes, rasti protingus ir nuoseklius atsakymus į gyvenimo klausimus. -aj-

Keliais žodžiais

Palanga. Gegužės 1 d. miesto botanikos parke prie Birutės kalno įrengtame Lurde iškilmingai pradėtos gegužės mėnesio pamaldos Mergelei Marijai. Pamaldose dalyvavo Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ, vyskupas emeritas Antanas Vaičius, miesto valdžios atstovai, parapijos ateitininkai, katalikiškų organizacijų ir grupių atstovai. Mergelės Marijos litaniją giedojo miesto šaulių choras. Po pamaldų tikintieji su savo ganytojais Švč. M. Ma-

valstybių nacionalinėms *Caritas* organizacijoms, humanitarinėms, bažnytinėms ir politinėms struktūroms. Lietuvos *Caritas* delegatai kun. Robertas Grigas ir Janina Kukauskienė tiek darbo grupėse, tiek plenariniuose posėdžiuose dalijosi savo *Caritas* socialinių projektų patirtimi, kėlė daugeliui Rytų Europos *Caritas* bendrijų aktualius veiklos finansavimo klausimus.

Konferenciją pasveikino Kroatijos *Caritas* prezidentas, Zadaro arkivyskupas Ivanas Prendja, Kroatijos vyriausybės ir Dubrovniko miesto atstovai. Bažnyčios humanitarinės veiklos ir Europos vienijimosi etines problemas aptarė Europos vyskupų konferencijų tarybos (CCEE) generalinis sekretorius mons. Aldo Giordano ir Ukrainos parlamento Europos integracijos komisijos vicepirmininkas Romanas Zvorychas.

Konferencijos darbo grupėse ir plenariniuose posėdžiuose apsvaistytas ir balsavimu patvirtintas Europos *Caritas* strateginis planas 2005–2010 metams. Jame kalbama apie *Caritas* bendrijų tapatybę ir katalikiškąjį įkvėpimą, globalizacijos ir skurdo sąsajas bei skurdo įveikimo būdus, skatinamas karitatyvinių organizacijų dalyvavimas stiprinant taiką ir teisingumą, kviečiama panaudoti dialogo tarp konfesijų ir tarp religijų galimybes tarnaujant vargstantiesiems. Plane pateikta vidinės bei išorinės *Caritas* aplinkos Europoje analizė ir, atsižvelgiant į ją, patvirtinti šeši veiklos prioritetai ateinančioms 5 metams. Jais konferencija pripažino socialinės integracijos ir darnos pastangas; migraciją, prieglobsčio pabėgėliams suteikimą ir kovą su prekyba žmonėmis; pagalbą katastrofų aukoms pasaulyje; tarptautinę plėtrą ir socialinę teisingumą; paramą *Caritas* organizacijoms narėms ir vidinio jų tinklo stiprinimą; advokatavimą vargšams, komunikaciją, išorinio veiklos tinklo kūrimą, teologinę refleksiją ir akciją.

Konferencijos pabaigoje Suomijos *Caritas* atstovė M. Berchtold savo ir Gruzijos, Ukrainos, Rusijos, Baltarusijos *Caritas* vardu pasiūlė surengti seminarą Lietuvoje silpnesniųjų *Caritas* organizacijų išsilaukymo klausimais. Lietuvos atstovai sutiko koordinuoti tokio seminario organizavimą.

Bažnytinės šalpos darbų strateginį planavimą kasdien lydėjo šv. Mišios vis kitoje Dubrovniko bažnyčioje bei Evangelijos gailastingojo samariečio palyginimo apmąstymas. Posėdžių ir diskusijų dienotvarkę gražiai papildė šeiminkų – Kroatijos *Caritas* pasiūlyta akcija: konferencijos delegatai, įvairių rėmėjų nupirktais naujais dviračiais nuvažiavę kelis kilometrus Dubrovniko senamiesčiu, įteikė juos neturtingų serbų ir kroatų vaikams, kad atokiau gyvenantieji lengviau pasiektų mokyklą.

Europos *Caritas* konfederacija, kurios centras Briuselyje, šiuo metu vienija 44 Europos šalių nacionalines *Caritas* organizacijas ir įeina į pasaulinį humanitarinės pagalbos tinklą *Caritas Internationalis*, tvarkomą Popiežiškiosios tarybos *Cor Unum*. Pagalba teikiama socialinę atskirtį bei skurdą išgyvenantiems žmonėms, nepriklausomai nuo jų tautybės, išpažįstamos religijos, politinių pažiūrų. Europos *Caritas* regioninės konferencijos rengiamos kas dvejus metus vis kitoje šalyje. 1998 m. tokia konferencija, savotiškai atvėrusi duris intensyvesnei Vakarų ir Rytų Europos *Caritas* partnerystei, vyko Kaune. 2004 m. pasirinktas Dubrovnikas, taip išreiškiant solidarumą su Balkanų karo aukomis. Kitą Europos *Caritas* konferenciją 2006 m. nutarta surengti Mainze, Vokietijoje. -lci-

Renginiai Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarijoje

● Gegužės 8 d. į Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarijoje surengtą Atvirų durų dieną atvykę svečiai dalyvavo šv. Mišiose, apžiūrėjo seminariją, susipažino su bendruomenės dienotvarka bei čia gyvenančiais klierikais. Svečiams klierikai liudijo savo pašaukimo istorijas, kartu giedojo jaunimo giesmes. Norintys šiais metais stoti į seminariją susitiko su jos vadovybe.

Tą pačią dieną Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarijos bendruomenė dalyvavo šv. Kazimiero jubiliejinų renginių vigilijoje Vilniaus arkikatedroje bazilikoje. Klierikai kartu su jaunimu įvairiomis giesmėmis šlovino Dievą ir liudijo gyvenimo ir tikėjimo patirtis, artimas šv. Kazimiero.

● Gegužės 10 d. seminarijoje lankėsi kardinolas Achille Silvestrini, popiežiaus legatas jubiliejinėms šv. Kazimiero išskilmėms. Kardinolas aukojo šv. Mišias, o susitikęs su klierikais kalbėjo apie svarbius Rytų kraštų Bažnyčios istorijos įvykius ir jų reikšmę, Vatikano II Susirinkimo padarinius, šiuolaikinius iššūkius, evangelizacijos poreikį bei atsakinėjo į klausimus. Kardinolas pažadėjo perduoti linkėjimus popiežiui nuo Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarijos bendruomenės ir dovanoto klierikams Šv. Tėvo rožinių ir kitų suvenyrų. Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarijos rektorius Robertas Šalaševičius popiežiaus legatui padovanojo Seminarijos choro kompaktinę plokštelę „Tu gimei iš Mergelės“.

● Gegužės 11 d. neopresbiteriai Gintaras Černius, Liudvikas Liutkevičius, Rimas Vinčaitis ir Jurgis Vitkovskis Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarijos koplyčioje aukojo šv. Mišias. Homilijoje savo buvusiems bendramoksliams kun. Liudvikas Liutkevičius linkėjo niekada neprarasti prisikėlusio Jėzaus teikiamos ramybės. Po Eucharistijos šventimo ir jaukios vakarienės seminarijos bendruomenė kartu su neopresbiteriais konferencijų salėje dalyvavo nuotaikingoje tradicinėje mediuomo programoje, kuri skirta studijas įpusėjusiems III kurso klierikams.

-vks-

Atvirų durų dienos Kauno kunigų seminarijoje

Gegužės 8 d. Kauno kunigų seminarijoje (KKS) ir gegužės 15–16 d. Šiluvoje, Jono Pauliaus II namuose, vyko jau tradicinėmis tampančios Atvirų durų dienos. Kaune jose dalyvavo apie pusę šimto į seminariją stoti ketinančių jaunuolių, taip pat jų bei jau studijuojančiųjų klierikų artimieji. Susirinkusieji galėjo apžiūrėti seminariją, susipažinti su vadovybe, drauge švęsti šv. Mišias Švč. Trejybės bažnyčioje, dalyvauti bendroje agapėje.

KKS rektorius kun. Aurelijus Žukauskas susirinkusiems kalbėjo apie stojimo į seminariją bei gyvenimo joje tvarką, supažindino su studijų programomis seminarijoje bei VDU Katalikų teologijos fakultete. Rektorius gyvenimą kunigų seminarijoje palygino su Emauso mokinių būseną: „Čia ateinama, gyvenama drauge, siekiant dar asmeniškiau pažinti Kristų, įsiklausyti ir suprasti jo mokymą, idant iš čia išėję taptume tikrais Jėzaus apaštalais šių dienų pasaulyje“. Plačiau apie dvasinį ugdymą kalbėjo seminarijos dvasios tėvas kun. Arvydas P. Žygas, pabrėžęs „labai sąmoningo bei motyvuoto apsisprendimo būtinybę renkantis kunigiškiosios tarnystės kelią“.

Kitą savaitgalį (gegužės 15–16 d.) besirengiantys stoti į seminariją jaunuoliai buvo pakviesti apsilankyti Šiluvoje, Jono Pauliaus II namuose praėjusiais metais įsikūrusiame parengiamajame seminarijos kurse. Su šio kurso gyvenimo, studijų bei dvasinio ugdymo tvarka būsimus alumnus supažindino KKS parengiamojo kurso vadovas kun. Kęstutis Kėvalas bei dvasios tėvas kun. Erastas Murauskas.

-dch-

rijos Ėmimo į dangų bažnyčioje drauge šventė Eucharistiją. -tv-

Vilnius. Gegužės 6 d. Vilniaus arkivyskupijos Šeimos centre susitiko lektoriai, Gyvybės dienos proga daugelyje Vilniaus mokyklų pradinukų tėvams skaitę paskaitas tema „Ką verta žinoti apie būsimą paauglį“. Gydytojai, psichologai, pedagogai, socialiniai darbuotojai dalijosi išvalgomis, kas šiandien domina mokinių tėvus, su kokiomis problemomis jie susiduria. Kai kuriose mokyklose tėvai supažindinti ir su lytinio švietimo programa „Jaunimui palankios paslaugos Lietuvoje“. Sulaukta įvairių reakcijų – dauguma tėvų buvo šokiruoti.

Tą pačią dieną Šeimos centre tėvams paskaitą skaitė psichologė dr. Jolanta Sondaitė. Paskaitos ir diskusijų metu buvo apibendrinti pagrindiniai paauglio vystymosi ir brandos aspektai, kalbėta apie paauglio socialinę brandą, vertybes, tėvų galimybes palaikyti ir suprasti paauglį šiuo nelengvu, tačiau labai svarbiu ir įdomiu jo gyvenimo laikotarpiu. -dk-

Kaunas. Gegužės 7 d. Kardinolo V. Sladkevičiaus memorialiniame muziejuje buvo surengta popietė „Kuriant krikščionišką Europos šeimą“. Ambasadorius V. A. Dambrava pasidalijo išvalgomis, kaip buvo kuriama Europos Sąjunga ir kas laukia Lietuvos tapus Europos Sąjungos nare. Arkiv. S. Tamkevičius akcentavo krikščioniškos misijos svarbą kuriant krikščionišką Europos Sąjungą. Kandidatas į Europos parlamentą A. Ažubalis pateikė minčių apie savo darbą Europos parlamente. Lietuvos šeimos centro vadovė V. Valantiejūtė pasidalijo įspūdžiais iš piligriminės kelionės į Ispaniją ir kalbėjo apie katalikiškų šeimų indėlį ateities Europoje. Popietės metu skambėjo Kauno „Vyčio“ vidurinės mokyklos ir Urbanavičių šeimos atliekamos giesmės ir dainos.

● Gegužės 7–9 d. Kauno arkivyskupijos Jaunimo centre vasaros stovyklų vadovams surengtą seminarą „Esame skirtingų dovanų“ vedė Jaunimo centro darbuotojai, kun. K. Kėvalas ir keturi savanoriai. Buvo pateiktos vasaros stovyklų temos, aptarta įvairių renginių metodika, pasidalyta lūkesčiais ir patirtimi. Šiemet numatoma organizuoti 15 vasaros stovyklų įvairaus amžiaus jaunuoliams. Seminaro dalyviai buvo supažindinti su stovyklų tikslais ir uždaviniais bei jų kaip vadovų misija stovyklose. -jp-

MEILĖ IR VILTIS

Švenčiausioji Trejybė

Pat 8, 22–31; Rom 5, 1–5; Jn 16, 12–15

Senajame Testamente rūpestingai saugomas monoteizmas, kuriam nuolat gresia aplinkinių pagoniškų religijų įtaka. Tačiau kai kuriose, ypač vėlyvose Senojo Testamento knygos jau galima įžvelgti Trejybės slėpinio užuominų – tai Dievo Dvasios sureikšminimas, Žodžio ir Išminties įsmeninimas. Trejybės apreiškimas būdingas krikščionybei, ir tai skiria ją nuo kitų monoteistinių religijų – islamo ir judaizmo. Trejybės sąvoką pirmąkart pavartojo II a. rašytojas Teofilus Antiochietis. Jau nuo VII a. sekmadienį po Sekminių specialiai pagarbinama Trejybė, o ilgainiui liturginiame kalendoriuje įsitvirtino specialiai iškilimė. Patarlių knygos skaitinyje kalbama apie Dievo kūrybos darbe dalyvaujančią Išmintį. Tai leidžia įžvelgti pačiame Dieve glūdinčią dalijimąsi.

Patarlių knyga yra viena iš penkių Senojo Testamento Išminties knygų. Ją sudaro įvairios kilmės posakių rinkinys. Pirminis gyvenimos pamokymų ir bet kokios išminties pagrindas – „Viešpaties baimė“. 8 ir 9 Patarlių knygos skyriai skiriami dieviškajai išminčiai. Pirmą kartą ši dieviškoji Išmintis personifikuojama. Tiesa, šis suasmeninimas yra poetinis ir literatūrinis, tačiau jis leidžia įžvelgti Dievą ir jo Išmintį siejantį vidinį ryšį, parengiantį Trejybės slėpinio apreiškimui. „Viešpats sukūrė mane savo kelių pradžioje“. Biblinis autorius pabrėžia Išminties dalyvavimą Dievo kūryboje, iš chaoso kylant visatai. Tai Trejybės teologijos ištakos. Išminties bruožai būdingi antrajam Trejybės asmeniui – Žodžiui, arba Logui. Šventasis Jonas savo evangelijos prologe rašo: „Pradžioje buvo Žodis. Tas Žodis buvo pas Dievą. <...> Visa per jį atsirado, ir be jo neatsirado nieko“. Apaštalas Paulius Laiške kolasiečiams kurdamas himną visatos valdovui Kristui sėmėsi įkvėpimo iš pirmųjų Patarlių knygos eilučių (*Kol 1, 15–17*).

Pagrindinė apaštalo Pauliaus Laiško romiečiams tema – Kristaus atneštas žmonėms išganymas yra malonė, o ne atlygis. Šio sekmadienio skaitinys paimtas iš penktojo Laiško romiečiams skyriaus, kuris yra tarsi jungtis tarp pirmosios ir antrosios laiško dalies. Pirmoji Laiško dalis buvo sutelkta į tikėjimą, priešpriešinamą Įstatymui. Antroje Laiško dalyje kalbama apie malonės gaivinamą ir Šventosios Dvasios veikiamą krikščionio gyvenimą. Apaštalas Paulius apibendrina trijų dieviškųjų Asmenų veikimą tikėjimo, vilties ir meilės perspektyva.

„Nuteisinti tikėjimu“ – būtent per tikėjimą Dievas mus nuteisina, pašventina ir duoda taiką. Apaštalas Paulius išganymo pradmenį sieja su Tėvu. Sūnus atvėrė naują malonės erą ir davė pagrindą „didžiutis viltimi“. Mūsų vilties laidas yra Šventosios Dvasios veikimas: jos dėka „Dievo meilė išlieta mūsų širdyse“. Ši vieta aiškiausiai visame Naujajame Testamente liudija meilės ir Dvasios ryšį. Ši Dievo meilė krikštu įtraukia mus į trejybinių gyvenimą. Ši meilė, reiškianti pačią Dievo esmę, gausiai „išlieta mūsų širdyse“ – pavartotas veiksmažodis reiškia nesutalpinamą gausybę. Jono evangelija, ypač Jėzaus kalba po Paskutinės vakarienės, atskleidžia itin brangių slėpinių, patikimų tik artimiausiems bičiuliams. Vien Jėzus galėjo praskleisti vidinio Dievo gyvenimo šydą. Jis atskleidžia mokiniams Tėvą ir nusako savo tapatybę Tėvo atžvilgiu. Tuo pat metu Jėzus apreiškia Šventąją Dvasią, susijusią su Tėvu ir Sūnumi.

„Dar daugel jums turėčiau kalbėti, bet dabar jūs negalite pakelti“, – apaštalai įsibaiminę dėl Jėzaus pranašystės apie būsimą mirtį. Jis atsižvelgia į jų silpnumą ir negebėjimą iki galo suvokti jo asmenį bei misiją. Jėzus jau buvo pažadėjęs atsiųsti Globėją (*Jn 14, 16–17*) ir dabar atnaujina pažadą. „Kai ateis toji Tiesos Dvasia, jus ji ves į tiesos pilnatvę“. Tai nereiškia naujo apreiškimo – vidinė šviesa padės mokiniams suvokti tai, kas iki tol jiems buvo nesuvokiama. Ji „praneš, kas turi įvykti“. Anksčiau Dvasia bylojo per pranašus, o nuo šiol Bažnyčia yra išganymo pažadų saugotoja ir atpirkimo gėrybių skleidėja. Jėzaus žodžiai leidžia suvokti dieviškųjų Asmenų ryšius bei tapatybę: „Ji pašlovins mane, nes ims iš to, kas mano“; „visa, ką Tėvas turi, yra ir mano“. Pagal šį apreiškimą Bažnyčia formulavo savo teologiją, ir iškylančios erezijos vertė tikslinti tikėjimo išpažinimą. Per šimtmečius Vakarų ir Rytų Bažnyčiose susiformavo skirtingas Šventosios Dvasios kilimo aiškinimas. Tai garsusis „filioque“ ginčas, paženklinęs krikščionybės skilimą į Rytų ir Vakarų Bažnyčias. Nesutarta, ar Šventoji Dvasia kyla tik iš Tėvo, ar iš Tėvo per Sūnų, ar galiausiai iš Tėvo ir Sūnaus. Rytų Bažnyčios atsisakė formuluotės „ir iš Sūnaus“, kad būtų pabrėžtas vienintelis Trejybės pradmuo. Vakarų Bažnyčia siekė pabrėžti, kad be Sūnaus tarpininkavimo nebūtų Dvasios išliejimo. Nelengva žmogiškąja kalba perteikti dieviškuosius slėpinius. Bet koku atveju tiek Rytų, tiek Vakarų Bažnyčios nedaro hierarchinio skirtumo tarp Trejybės asmenų: jie absoliučiai lygūs ir sudaro visišką vienovę.

Šį sekmadienį minima ir Tėvo diena. Kiekvienas krikščionis, tiek vyras, tiek moteris, tėvas, motina ar vaikas, yra Švenčiausiosios Trejybės atvaizdas. Švenčiausiosios Trejybės šventė moko mus dar giliau įsisąmoninti ryšius, kuriais esame susiję savo šeimose. Meilės ryšiai laiduoja tikrąją tapatybę. Tėvystė taip pat yra malonė. Jos reikia ir mokyti, ir siekti malda.

KITOKS PASOTINIMAS

Kristaus Kūnas ir Kraujas (Devintinė)

Pr 14, 18–20; 1 Kor 11, 23–26; Lk 9, 11–17

Pagal tradiciją laikoma, kad Kristaus Kūno ir Kraujo iškilmei liturginius tekstus parinko ir himnus sukūrė šventasis Tomas Akviniėtis. Pasakojama, kad šio darbo ėmėsi pranciškonas šv. Bonaventūras ir dominikonas šv. Tomas. Paklauses šventojo Tomo sukurtų himnų, Bonaventūras suplėšęs, jo nuomone, tam neprilygsią savo kūrybą...

Pirmajame skaitinyje iš Pradžios knygos pasakojama apie Abraomo susitikimą su slėpininguoju Salemo karaliumi ir kunigu Melchizedeku. Jo atneštos duonos ir vyno atnašose krikščioniškoji tradicija įžvelgia eucharistinės aukos provaizdį. Apaštalo Pauliaus tekstas Pirmajame laiške korintiečiams yra seniausias pasakojimas apie Eucharistijos įsteigimą. Evangelijoje pasakojama apie duonos padauginimą – tai šlovingojo Kristaus Kūno padauginimo eucharistinėje duonoje provaizdis. Iš konteksto galima spręsti, kad Melchizedekas „atnešė duonos ir vyno“ kaip padėkos auką, nes jis yra Aukščiausiojo Dievo kunigas. Jis palaimina Abraomą ir pašlovina Dievą už suteiktą pergalę. Panašų dvigubą palaiminimą randame ir Juditos knygoje (*Jdt* 13, 18). Abraomas, reikšdamas dėkingumą, dovanoja karo laimikio dešimtinę. Šio patriarcho didžiadvasiškumą liudija jo užtarimo maldos. Šventajame Rašte čia pirmą kartą pavartota sąvoka „kunigas“. Melchizedekas yra taip pat karalius to miesto, kuriame nori turėti buveinę Viešpats. Psalminkas vaizduoja idealų kunigo – karaliaus, būsimą Mesijo paveikslą: „Viešpats tarė mano viešpačiui: ‘Sėskis mano dešinėje’ <...> ‘Tu esi kunigas amžinai kaip Melchizedekas’” (*Ps* 110, 1–4). Mesijas negali būti iš Levio giminės, nes, būdamas Dovydo palikuonis, turi būti kilęs iš Judo palikuonių. Laiške žydams (5–7 sk.) tai aiškinama plačiau. Čia dar labiau pabrėžiamas Melchizedeko slėpiningumas.

Apaštalas Paulius ragino korintiečius gerbti „Viešpaties vakariene“. Žadindamas bendruomenės narių sąmoningumą, apaštalas primena jos įsteigimą ir giliają prasmę. Čia perteikiami Jėzaus žodžiai, sudarantys Mišių kanoną, taip pat pirmą kartą jie teologiškai aiškinami. Kiekvieno Eucharistijos šventimo metu kartojame tuos žodžius, primenančius tragišką kontrastą tarp begalinio Jėzaus dovanos kilnumo ir išdavystės niekšybės. Apaštalas Paulius Eucharistijos įsteigimą perteikia taip pat kaip evangelistas Lukas. Jėzus pabrėžia aukojimo ir sandoros prasmę, glūdinčią jo veiksmo ir žodžiuose. Apaštalas Paulius, komentuodamas Jėzaus žodžius, remiasi nuolatine savo teologijos atspara: mirties ir gyvybės slėpiniu, glūdinčiu Velykų aukoje, atnaujinančioje kiekvieną Eucharistiją. „Taigi, kada tik valgote šitą duoną ir geriate iš šitos taurės, jūs skelbiate Viešpaties mirtį, kol jis ateis“. Paulius moko suvokti, kad Eucharistijos dovana apibendrina visą Atpirkimo slėpinį, mirties ir gyvybės slėpinį. Švęsdami Eucharistiją, tiesiogine prasme atmename Kristaus auką ant kryžiaus – tačiau mums save dovanoja gyvasis Dievas. Eucharistija nuo šiol laiduoja Dievo karalystės buvimą ir jos visišką išsiskleidimą šlovingai sugrįžus Jėzui. Šį tikėjimą po konsekracijos paliudija visas eucharistinis sambūris.

Duonos padauginimo stebuklą atpasakoja visi keturi evangelistai. Matas ir Morkus pateikia dar po antrąjį padauginimo pasakojimą. Evangelistas Jonas patikslina, kad tai vyko artėjant Velykoms. Galilėjos maldininkai jau buriasi prie Genezareto ežero ir grupelėmis leidžiasi Jeruzalės link. Pasotindamas minią prieš pat Velykas, Jėzus sykiu skelbia kitas Velykas ir kitokį pasotinimą. Duona padauginama Dvylikai grįžus iš savo misijos. Jėzus nori pasirūpinti apaštalų poilsiu, tačiau pats nesirengia ilsėtis. Jis dovanoja save mokydamas, traukdamas iš dvasinio skurdo, gydydamas visus, „kuriems reikėjo gydymo“. Atėjus vakarui, Jėzus užbaigia dieną veiksmu, pranašaujantį dar tobulesnį jo atsivadimą. Visi trys sinoptikai nurodo, kad veiksmas vyksta dykumoje. Ši aplinkybė primena žydų išėjimą iš Egipto ir klajones dykumoje. Jėzus yra naujasis Mozė, stebuklingai pasotinantis Izraelį. Jėzaus atliktas veiksmas turi ir mesijinę prasmę. Jis skelbia, kad atėjo Dievo aplankymo metas. Pranašų, Psalmių ir Išminties knygoje pranašauta, kad Mesijo laikus ženklins Dievo dovanų gausybė.

Evangelistas Lukas visuomet pabrėžia ir bažnytinę Jėzaus ženklų prasmę. Šioje ištraukoje, panašiai kaip Mato evangelijoje, susidariusią padėtį stebi apaštalai: „Prisiartinę Dvylika tarė: ‘Paleisk žmones, kad jie, nuėję į aplinkinius kaimus bei vienkiemius, susirastų nakvynę ir maisto’“. Tačiau jie gali pasiūlyti tik toli gražu nepakankamus išteklius. Jėzus paprašo susodinti minią būriais po penkiasdešimt. Tai dar kartą primena Išėjimo istoriją. Mozė subūrė Izraelio gentis į vieną tautą, paskirstydamas būriais po tūkstantį, šimtą, penkiasdešimt ar dešimt (*Iš* 18, 21–25). Jėzus taip pat iš įvairialypės minios buria bendruomenę, kurią maitina viena duona. Esmingiausias yra eucharistinis ženklas. Evangelistai į Jėzaus lūpas įdeda tokius pačius žodžius, kokius jis ištarė Paskutinės vakarienos metu: „Jis pažvelgė į dangų, sukalbėjo palaiminimą, laužė ir davė mokiniams“. Duonos padauginimas ir dalijimas ant Galilėjos kalvos yra provaizdis, nurodantis šlovingojo Kristaus Kūno padauginimą ir dalijimą visame pasaulyje iki laikų pabaigos.

Popiežius ragina UNESCO plėtoti autentišką kultūrą

(KAP) Popiežius Jonas Paulius II paragino UNESCO prisidėti prie autentiškos, taika, teisingumu ir lygybe paremtos kultūros plėtojimo. Per audienciją, gegužės 9 d. suteiktą pasiuntiniams, akredituotiems prie šios Jungtinių Tautų organizacijos, popiežius apgailėstavo, kad pažangai šiandien daug kur kliudo karas, skurdas, rasizmas ir išnaudojimas. Jonas Paulius II priminė, kad Bažnyčia ieškanti dialogo su menu, nes trokšta išaukštinti gyvybės dovaną ir pirmiausia kilniai, tinkamai ir gražiai švęsti liturgiją. To siekdama, Bažnyčia daug prisidėjo prie neprilygstamo muzikinio, meninio ir literatūrinio paveldo ir per tai – prie kultūros pažangos. Bažnyčia, pasak popiežiaus, visada buvo menų ir mokslo draugė. „Meninis pasaulio paveldas yra žmogaus kūrybiškumo lobis, tai žmogaus proto, dalyvaujančio dieviškojo Kūrėjo kūryboje, liudijimas“, – sakė jis.

Popiežius pabrėžia misijų darbo reikšmę

(KAP) Popiežiaus Jono Pauliaus II žodžiais, misionieriai padeda ne tik tautoms, į kurias yra pasiųsti, bet ir kartu svariu indėliu prisideda prie savo šalies žmonių sąmonės ugdymo. Jie rodo išeitį iš egoizmo, tuštumos ir dusinančio pertekliaus. Gegužės viduryje kreipdamasis į Popiežiškųjų misijų draugijų visuotinį susirinkimą, popiežius pabrėžė, jog Bažnyčiai ne tiek svarbus išmaldos dalijimas tiesiogine prasme, kiek krikščioniškosios tapatybės pareiga padėti stokojantiems. Ši pagalba, pirmiausia tautoms „Pietuose“, kur vargo daugiausia, yra viena iš krikščioniškosios veiklos gairių.

Skelbti Evangeliją islamą išpažįstantiems imigrantams

(KAP) Popiežiaus Jono Pauliaus II akimis, katalikai turėtų ne tik puoselėti dialogą su islamą išpažįstančiais imigrantais bei juos gerbti, bet ir skelbti jiems Evangeliją. Gegužės 18 d. Vatikane kreipdamasis į Popiežiškosios migrantų sielovados tarybos narius, jis pareiškė, jog daugiakultūrė integracija „nėra be sunkumų“. Tai ypač pasakytina apie islamą išpažįstančių žmonių imigraciją.

Popiežius pabrėžė, kad broliškas dialogas ir abipusė pagarba niekada negali būti riba ar kliūtis skelbti Evangeliją. „Pirmutinė ir veiksmingiausia evangelizacijos forma“ yra svetingas ateivių priėmimas. Todėl vietinės Bažnyčios turėtų imtis susitikimų bei dialogo su kitą tikėjimą išpažįstančiais imigrantais iniciatyvų ir savo tikintiesiems padėti įveikti prietarus. Jonas Paulius II atkreipė dėmesį, kad, vykstant milžiniško masto migracijai, Bažnyčia atsidūrė „iš pagrindų pakitusios situacijos“ akivaizdoje. Šiai situacijai būdingas etnis, kultūrinis ir religinis pluralizmas valstybių viduje.

Europos Sąjunga išplėstina iki žemyno geografinių ribų

Popiežiaus Jono Pauliaus II žodžiais, Bažnyčia trokšta, kad Europos Sąjungos plėtimosi procesas truktų tol, kol būtų pasiektos žemyno geografinės ribos ir apimtos visos jo tautos. Per audienciją, gegužės 15 d. suteiktą Vyskupų sinodo antrojo nepaprastojo susirinkimo Europos klausimais Posinodinės tarybos nariams, popiežius sakė, jog tas tautas vienija ne tik „tvirti istoriniai saitai“, bet ir „tos pačios kultūrinės bei religinės vertybės“.

Šventasis Tėvas sakė trokštąs „vieningos tautų Europos“, kurioje „būtų gerbiamas žmogaus asmens transcendentinis kilnumas, religija, laisvė, demokratija, teisinė valstybė bei politikos ir religijos perskyra“. „Tokia Europa, besiremianti teise ir besiorientuojanti į pagarbą žmogiškosioms ir krikščioniškosioms vertybėms bei solidarumą visų jos narių naudai, taps gerovės ir taikos žemynu, kuris bus sektingas pavyzdys visoms tautoms bei nacijoms“, – kalbėjo Jonas Paulius II. „Bažnyčia, nesvyruodama skelbianti prisikėlusio Viešpaties nešamą taikos ir vilties žinią, nepaliaujamai siūlys tokį idealą Europos tautoms šiuo svarbiu jų istorijos momentu“, kad toks projektas taptų „geresnės ateities versme visoms jos tautoms ir visai žmonijai“.

Komunikavimo priemonėmis naudotis „išmintingai ir protingai“

(KAP) Popiežius Jonas Paulius II paragino „išmintingai ir protingai“ naudotis visuomenės komunikavimo priemonėmis. Gegužės 23-ąją, Pasaulinę visuomenės komunikavimo

priemonių dieną, prieš *Regina Caeli* maldą popiežius sakė, jog „dėl šiuolaikinių technologijų šiandien daugeliui šeimų didžiuliai komunikacijos bei informacijos išteklių tapo tiesiogiai prieinami“, ir tai gali prisidėti prie ugdymo bei dvasinio augimo.

Tačiau kartu jis priminė, kad komunikavimo priemonės taip pat gali daryti didelę žalą šeimoms, „pateikdamos neteisingą ar netgi iškreiptą gyvenimo, šeimos, religijos ir moralės vaizdą“. Todėl, pasak popiežiaus, būtina mokytiis naudotis jomis „išmintingai ir protingai“. Ši pareiga pirmiausia tenka tėvams, atsakingiems už sveiką ir harmoningą savo vaikų auklėjimą. Tokia užduotis taip pat priklauso „viešųjų institucijų, pašauktų inicijuoti procedūras bei taisykles, turinčias laiduoti, kad visuomenės komunikavimo priemonės visada gerbs tiesą ir bendrąjį gerį, kompetencijai“. Jonas Paulius II taip pat pabrėžė, jog Bažnyčia „su rūpesčiu ir meile“ žvelgia į profesinius komunikavimo priemonių darbuotojus ir trokšta puoselėti su jais „nuoširdų ir atvirą dialogą“ bei padrausinti juos siekti žmonijos autentiškos pažangos.

Pasaulis – „ant bedugnės krašto“

(KAP) Pasak Vatikano diplomato kardinolo Pio Laghi, po skandalo, kurį sukėlė nuotraukos, vaizduojančios iš Irako belaisvių besityčiojančius Jungtinių Valstijų kareivius, ir demonstratyvaus galvos amerikiečiui nukirtimo Irake pasaulis atsidūręs „ant bedugnės krašto“. Gegužės 13 d. Italijos dienraštyje *Corriere della Sera* paskelbtame interviu kardinolas Laghi, kuris 1980–1990 m. buvo apaštališkasis nuncijus Vašingtone, pareiškė: „Jei dabar to nesustabdysime, siaubo sukurs apims dar daugiau tautų ir įtrauks mus vis giliau“. Kalbėdamas apie Jungtines Valstijas, kardinolas Laghi sakė, jog Amerika dabar turinti sustoti ir atkurti pagarbą žmonėms. Ji turinti sugrįžti į tautų šeimą ir įveikti pagundą viską daryti vienai. Jis tikės, kad Amerika tai gali padaryti ir kad pasityčiojimai tėra kelių išprotėjusiųjų darbas.

Gegužės 12 d. Italijos dienraštyje *La Repubblica* paskelbtame interviu Vatikano „užsienio reikalų ministras“ arkivyskupas Giovanni Lajolo pabrėžė, kad minėtas skandalas sudavė Jung-

tinėms Valstijoms didesnį smūgį negu 2001 m. rugsėjo 11 d. Skandalo poveikį arkivyskupas pavadino „tragišku“ Vakarų santykiams su islamu. Kalbėdamas apie Iraką, Lajolo reikalavo kuo skubesnio valdymo perdavimo irakiečiams ir tokios demokratijos formos, kuri būtų priimtina tautai.

Šventąja paskelbta savo vaiko gyvybę išsaugojusi motina

(KAP) Gegužės 16 d. popiežius Jonas Paulius II paskelbė šešis naujus šventuosius. Įskaitant naujus šventuosius, Jono Pauliaus II šventaisiais paskelbtų vyrų ir moterų skaičius išaugo iki 483.

Į altoriaus garbę iškelta italų gydytoja Gianna Beretta Molla (1922–1962) mirė pagimdžiusi ketvirtą vaiką, nes atsisakė daryti abortą. Per šv. Mišias Šv. Petro aikštėje popiežius Jonas Paulius II sakė, jog ji, turėjusi rinktis savo ar savo vaiko gyvenimą, pasirinko išsaugoti vaiko gyvybę. Jos ketvirtojo nėštumo metu jai buvo nustatytas gimdos vėžys, kurį pašalinti būtų įmanoma tik sykiu padarant abortą. Per pamokslą popiežius sakė, jog ši „krašutinė auka“ rodo, jog įgyvendina save tik tie, kurie išdrįsta visiškai save atiduoti. Naująją šventąją dabartinei epochai jis pateikė kaip „tyro, skausmingo ir vaisingo santuokinės meilės grožio“ pavyzdį.

Europa rizikuoja save sugriauti

(KAP) Pasak Tikėjimo mokymo kongregacijos prefekto kardinolo Josepho Ratzingerio, Europai šiandien gresia pavojus sugriauti savo pačios pagrindą, nes ji praranda savo dvasines šaknis. Gegužės viduryje skaitydamas paskaitą Italijos senate Romos Laterano universiteto pilietinių teisių fakulteto 150 metinių proga, kardinolas Ratzingeris pabrėžė, jog pamatinių žmogaus įsitikinimų apie Dievą, save ir visatą suirimas bei neliečiamų moralinių vertybių suvokimo išnykimas tapo problema. Tai gali lemti „Europos sąmonės savigrivą“, kuri pamažu tampa realia grėsme. Kardinolas taip pat atkreipė dėmesį, kad Europa, žvelgiant iš kitų kultūrinių regionų, atrodo kaip iš vidaus mirštanti, pražūčiai pasmerkta civilizacija.

Kalbėdamas apie būsimą Europos Sąjungos konstituciją, kardinolas pareiškė, jog ji turi „labai aiškiai“ garantuoti neliečiamą, tiesiogiai iš Kūrėjo kylantį žmogaus orumą, pirmesni už visus politinius sprendimus. Turint prieš akis pažangą genų inžinerijos ir gyvybės perdavimo srityje šį orumą privalu ginti. Kaip grėsmes kardinolas Ratzingeris taip pat įvardijo galimą tradicinės santuokos bei šeimos suirimą bei jų pakeitimą naujomis bendro gyvenimo formomis ir per menką pagarbos religijai apsaugą.

Dabartinė Europoje juntama tendencija atsiverti kitoms kultūroms sykiu neigiant savo tradicijas yra, pasak Tikėjimo mokymo kongregacijos prefekto, „kažkiek patologiška“. Kartais susidaro įspūdis, tarsi Vakarai temato tik tai, kas čia neigiama, ir bėga nuo visko, kas sava. Tačiau be bendrų atsparos taškų ir savų vertybių negalimas joks tikras daugiakultūriškumas. Būsimoji Europos konstitucija turėtų paliudyti, kad Europa vėl ėmėsi sąmoningai ieškoti savo sielos.

Dialogas su islamu gali padėti išvengti karų

(KAP) Popiežiškosios dialogo tarp religijų tarybos prezidentas arkivyskupas Michaelas Fitzgeraldas pabrėžė dialogo tarp krikščionybės ir islamo svarbą esant dabartinei padėčiai pasaulyje. Gegužės viduryje Vatikano radijui duotame interviu arkivyskupas teigė, kad dialogas tarp religijų gali būti „prevencinis vaistas“, apsaugantis nuo ginkluotų konfliktų. Jis taip pat galys padėti tikėjimo bendruomenėms geriau priešintis dažnai per tokius susidūrimus pasitaikančiam išoriniam spaudimui. Arkivyskupas Fitzgeraldas akcentavo, kad religijų vadovai neturėtų leisti būti manipuliuojami politinių interesų grupių. Jie privalo būti pasaulyje „teisingumo balsas“ ir prirėkus kritikuoti vyriausybes.

BAŽNYČIOS ŽINIOS

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos du kartus per mėnesį

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
Šventaragio 4
LT-2001 Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios
informacijos centras
Papilio 5, LT-3000 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas
arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ
Nariai: vysk. Jonas Boruta SJ
kun. Artūras Jagelavičius
kun. Leonas Povilas Zaremba SJ
kun. Lionginas Virbalas SJ
kun. Kęstutis Rugevičius
Vyskupijų atstovai:
vysk. Jonas Kauneckas
kun. Arūnas Poniškaitis
kun. Saulius Stumbra

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

Vita Filipova / Kazlų Rūda
Jūratė Kadusauskaitė / Marijampolė
kun. Žydrūnas Vabuolas / Vilnius
Danguolė Misiukonienė / Klaipėda
Nijolė Puzanauskienė / Klaipėda
Laima Žimkienė / Šiauliai
Albina Saladūnaitė / Panevėžys
Elvyra Žeižienė / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio 5
44275 Kaunas, Lietuva

TELEFONAI

Redakcija: 323 853
Platinimo tarnyba: 322 776
Faksas: 323 853
El. paštas: lkbic@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Studentų 48a
LT-3000 Kaunas

TIRAŽAS 1000 egz.

ISSN 1392-6098

© 2004, „Bažnyčios žinios“